

บทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความ
เข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ
จังหวัดอุบลราชธานี

นางฉัฐชนก ติทธิสาร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Roles of the Village Fund Network Chairman in Implementing Projects to
Strengthen Grassroots Economy in Accordance with the Civil State Approach in
Ubon Ratchathani Province**

Mrs. Thanchanok Sitthisarn

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการ
เพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ
จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อและนามสกุล นางธัญชนก สิทธิสาร

วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่น

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤถะ นิยมไทย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการ
เพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐ
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ศึกษา นางรัชชนก สิทธิสาร **รหัสนักศึกษา** 2578002111 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐในจังหวัดอุบลราชธานี (2) ปัญหาในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐไปปฏิบัติในจังหวัดอุบลราชธานี (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐไปปฏิบัติ

การวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ตัวแทนจากประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านจำนวน 8 คนภาคประชาชน จำนวน 5 คน ภาครัฐ 5 คนจำนวนทั้งสิ้น 18 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐพบว่าประธานเครือข่ายส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทตนเองและประชาชนยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ยังต้องอาศัยภาครัฐหรือผู้ที่ตนให้การยอมรับมีอำนาจในการตัดสินใจ (2) ปัญหาในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐไปปฏิบัติพบว่าไม่เป็นในทิศทางเดียวกันมีการเพิ่มขึ้นตอนนอกเหนือระเบียบๆทำให้เกิดช่องว่างในการแสวงหาผลประโยชน์ (3) แนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐไปปฏิบัติควรลดขั้นตอนเอกสารไม่ให้ยืดยาวที่ประธานเครือข่ายกำหนดขึ้นเองให้ใช้แนวทางที่ส่วนกลางกำหนดเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้เหมือนกันทั่วประเทศ และไม่ควรผ่านอำเภอหรือประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในขั้นตอนการดำเนินการด้านเอกสารควรให้หมู่บ้านบริหารจัดการตนเองเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนโดยแท้จริงและเสริมสร้างขบวนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน

คำสำคัญ บทบาท ประธานเครือข่าย กองทุนหมู่บ้าน เศรษฐกิจฐานราก แนวทางพระราชรัฐ

Independent Study title: Roles of the Village Fund Network Chairman in Implementing Projects to Strengthen Grassroots Economy in Accordance with the Civil State Approach in Ubon Ratchathani Province

Author: Mrs. Thanchanok Sitthisarn; **ID:** 2578002111; **Degree:** Master of Political Science ;

Independent Study advisor: Dr. Thanasak Saijumba, Assistant Professor; **Academic year:** 2016

Abstract

The objectives of this research are threefold: (1) to study the roles of the Village Fund Network Chairman in implementing projects to strengthen grassroots economy in accordance with the civil state approach in Ubon Ratchathani Province; (2) to study the challenges in such attempts; and (3) to provide practical recommendations for project implementation in accordance with the government civil state policy.

This research employs qualitative methods based on interviews with 18 key informants, chosen through purposive sampling. The key informants consist of 8 representatives of Village Fund Network chairmen, 5 representatives of the general public, and 5 representatives from the public sector. The research uses interview questionnaires as a data collection tool. The collected data are analyzed through content analysis and are reported with a descriptive analysis.

The results show that firstly most of the persons undertaking the position of Village Fund Network Chairman do not fully understand their intended roles in managing projects in line with the civil state government policy. Most of the citizens are not assertive and leave the decision-making role to government employees or people they respect. Secondly, the main challenge to the policy implementation is the incompatibility of different projects, resulting different interpretation of the project approach. Also, additional steps in addition to official rules are unnecessarily introduced, thereby complicating the process and creating loopholes for fund misuse. Thirdly, in rectifying the process in accordance with civil state government policy, the key recommendation focus on reducing the paperwork and limiting the process only to the basic rules set by government by not allowing chairmen of Village Fund Networks to create their own rules or additional steps. This would help ensure that communities all over the country proceed with the projects in the same way. The paperwork for all the implementation steps should not be processed by the district authorities or the chairmen of the Village Fund Networks. The people in each village should manage all the detailed steps themselves. This would help strengthen communities, promote learning and develop capacities of the people in villages and communities.

Keywords: community enterprise, civil state, grassroots economy, Village Fund

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จล่วงไปได้ด้วยดีตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ต้องขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนศักดิ์ สายจำปา อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ความกรุณาในการให้คำแนะนำและ คำปรึกษาและให้แนวทางรวมถึงให้โอกาสนักศึกษาได้ศึกษาตลอดจนให้แนวทางการวางแผนใน การทำงานวิจัยและยังแนะนำเครื่องมือแนวทางสัมภาษณ์งานวิจัยชิ้นนี้รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษาด้วยความเอาใจใส่ และติดตามงานวิจัยฉบับนี้อย่างใกล้ชิด นับตั้งแต่ตั้งต้น จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอบคุณประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ ตำบล คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้โอกาสแก่ผู้ศึกษา ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าหาคำตอบและ ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดี ตลอดจนการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

ขอบคุณสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สาขา 8 จังหวัด อุบลราชธานี หัวหน้างานที่สนับสนุนข้อมูลและให้คำปรึกษาด้วยดีมาโดยตลอด

ธัญชนก สิทธิสาร

กุมภาพันธ์ 2560

สารบัญ

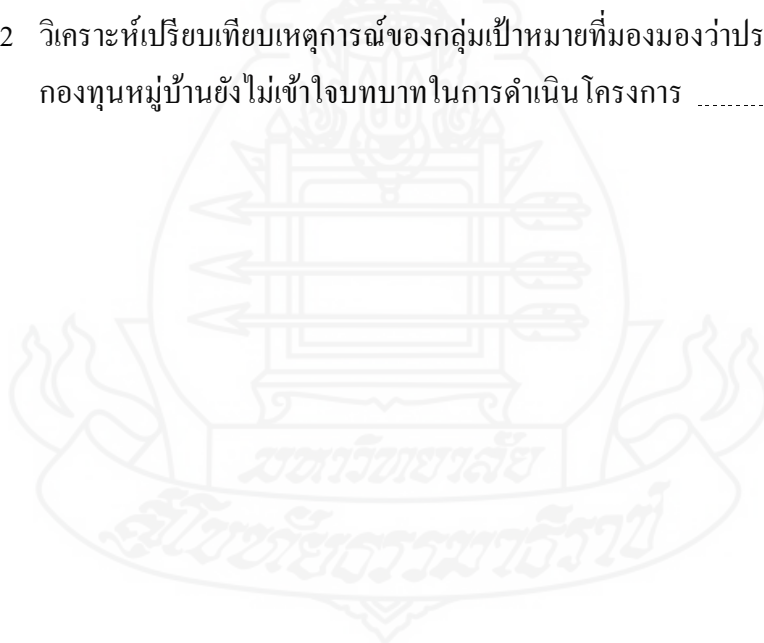
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ขอบเขตของการศึกษา	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	12
แนวคิดการมีส่วนร่วม	14
แนวคิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	16
แนวคิดเกี่ยวกับประชารัฐ	21
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	25
แนวคิดวิเคราะห์เชิงระบบ	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย	37
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์	40
บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนิน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของ เศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติในจังหวัดอุบลราชธานี	43
เสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตาม แนวทางประชุมนำไปปฏิบัติ	48
แนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชา รฐไปปฏิบัติ	52
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	54
สรุปอภิปรายผลการวิจัย	54
ข้อสรุป	55
อภิปรายผลการวิจัย	56
ข้อเสนอแนะ	59
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	59
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	64
ก แบบสัมภาษณ์	65
ข รายชื่อบุคคลที่ไปสัมภาษณ์	70
ค ภาพประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	72
ง แบบฟอร์มขั้นตอนการเสนอของบประมาณ	74
ประวัติผู้ศึกษา	78

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงหลักเกณฑ์และการจัดสรรงบประมาณ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน (SML) ปี พ.ศ. 2555	5
ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบประชารัฐและประชานิยม	7
ตารางที่ 2.1 แสดงขั้นตอนดำเนินการของงบประมาณ โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ	24
ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนรายอำเภอของจังหวัดอุบลราชธานี	34
ตารางที่ 2.3 แสดงการประเมินการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและการจัดระดับชั้นการบริหารจัดการกองทุนฯ จังหวัดอุบลราชธานี	35
ตารางที่ 4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่ให้ความสำคัญกับบทบาทประชาชนกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการฯ	44
ตารางที่ 4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่มองมองว่าประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านยังไม่เข้าใจบทบาทในการดำเนินโครงการ	46

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดวิเคราะห์แนวทางประชารัฐ.....	10
ภาพที่ 2.1 แสดงกลไกบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน, 2559.....	20
ภาพที่ 2.2 ขอบเขตพื้นที่และขอบเขตประชากรในการเก็บข้อมูล.....	31

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่หลายรัฐบาลพยายามแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอาจเป็นผลมาจากโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาการเข้าถึงแหล่งทุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการต่อสู้ป้องกันสิทธิตามกระบวนการยุติธรรมและการต่อรองหรือรวมตัวกัน เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนทั้งทางด้านการบริโภคและการผลิตนอกจากนั้น การทุจริตและคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐก็เป็นปัจจัยสำคัญอันนำมาสู่การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมและการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เสมอภาคในสังคมนำมาซึ่งการกระจุกตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางโอกาส และนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจึงจะเห็น ได้จากการกระจุกตัวในอุตสาหกรรมบางกลุ่ม เช่นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกทำให้ทรัพยากรของชาติส่วนใหญ่ไปกระจุกตัวอยู่กับภาคการผลิตเพื่อการส่งออกเหลือทรัพยากรเพียงส่วนน้อยเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Sector)

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ประชากรในประเทศเกิดความไม่เท่าเทียมกันคนรวยกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่เนื่องจากมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีโอกาสมากกว่าส่วนคนชนบทมีสัดส่วนมากที่สุดของประเทศยังประสบกับปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัญหา สำคัญระดับชาติซึ่งมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมไทยและเป็นปัญหาเรื้อรังที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในอดีตประเทศไทยกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญโดยนำเอาสิ่งที่มีอยู่เช่นทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานในประเทศมาใช้และ อีกส่วนหนึ่งมีความจำเป็นที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น เทคโนโลยี เครื่องจักร และทุนเพื่อมาใช้ รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะ โรงงานอุตสาหกรรมจากผลโดยองค์รวมการพัฒนาประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับค่อนข้างดี ทั้งการขยายตัวด้านผลิตภัณฑ์มวลรวม และรายได้ประชาชาติ แต่อีกด้านหนึ่งเกิดปัญหาจากเศรษฐกิจเศรษฐกิจของประเทศได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วจนเกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชน ที่อาศัยตามชนบทที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอันมีสัดส่วนขนาดใหญ่ของประเทศปัญหาต่างๆได้เพิ่มขึ้นอย่าง

เห็นได้ชัดเช่น ปัญหาความยากจน ของภาคชนบทโดยเฉพาะแรงงานภาคการเกษตรเข้ามาขายแรงงานประเภทไร้ฝีมืออยู่ในตัวเมืองใหญ่ ๆ ที่มีความเจริญ และเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และเมื่อผู้คนจากชนบทเข้ามาอยู่ในสังคมเมืองใหญ่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านอื่นๆ ตามมาเช่นเกิด การกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน (รวิวรรณ พงษ์ทองเมือง, 2545)

นอกจากความยากจนที่เกิดจากการวางแผนพัฒนาที่ผิดพลาดเหล่านั้นในปี 2540 ยังเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจทำให้สัดส่วนคนยากจนเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.9 หรือ 9.9 ล้านคน (นนทยา สุวิมล, 2546) ที่ผ่านมารัฐบาลทุกยุคได้พยายามแก้ไขปัญหาคความยากจนแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้หมดไปได้แต่ก็มีแนวโน้มลดลงในปี 2555 โดยสัดส่วนความยากจนลดลงจากร้อยละ 12.6 ของประชากรทั้งประเทศ และในปี 2556 ลดลงเหลือร้อยละ 10.9 หรือคนจน 7.3 ล้านคน (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) เพราะปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนถ้าจะแก้ไขปัญหาคความยากจนต้องส่งเสริมหรือให้ความสำคัญกับกับชุมชนหรือท้องถิ่น โดยเฉพาะการสร้างชุมชนซึ่งเป็นรากแก้วของประเทศทำให้สามารถพึ่งตัวเองได้ต้องยึดเป้าหมายของการพัฒนาคือหมู่บ้านผ่านขบวนการเรียนรู้และบริหารจัดการตนเองเป็นสำคัญ

ยุครัฐบาลทักษิณ ชินวัตร มีการกำหนดนโยบายหลัก 2 นโยบายและที่ได้รับความนิยมจากประชาชนได้แก่นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือ “30 บาทรักษาทุกโรค” และ “นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” ซึ่งกำหนดให้เป็นนโยบายเร่งด่วนในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งถูกนำมาแถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นเครื่องมือในการกระจายโอกาสให้แก่คนที่มีความยากจนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งส่งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต โดยมีการดำเนินการตามนโยบาย คือจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ทั่วประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระดับชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายติดตามประเมินผลในเรื่องของการผลักดันกองทุนให้เกิดประโยชน์กับกองทุนให้มากที่สุด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพหากแต่่นนโยบายดังกล่าวก็มีการวิพากษ์วิจารณ์จากองค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอว่าการจัดสรรเงินตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านควรจัดสรรให้เฉพาะหมู่บ้านที่มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งเท่านั้น จึงจะเดินหน้าต่อได้ซึ่งจากการวิจัยเวลานั้นพื้นที่ที่มีความพร้อมมีเพียงร้อยละ 13 โดยทั้งสองฝ่ายมีจุดแข็งคนละด้าน โดยส่วนราชการมีทรัพยากร มีกำลังคน มีงบประมาณ ทำงานในภาพใหญ่ได้ครอบคลุมหมดทุกพื้นที่ ขณะที่

เอ็นจีโอมีทักษะการพัฒนาเชิงลึก มีประสบการณ์ทำงานกับชุมชน จึงได้เสนอแนวทาง “ประชารัฐ” ให้มาร่วมมือกันตั้งแต่นั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นนโยบายหลักในการบริหารประเทศ รัฐบาลจึงได้สนับสนุนงบประมาณลงพื้นที่ทุกหมู่บ้านหวังกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทเพื่อให้กองทุนกู้ยืมเป็นรายบุคคล ทำให้ชาวบ้านเข้าถึงแหล่งทุน ซึ่งก็มีบางส่วนที่เติบโตได้ แต่หลายแห่งยังมีปัญหา และมีการเติมเงินเข้ากองทุนเพิ่มเติมบ้าง โดยเฉลี่ยเวลานี้แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนมีเงินทุนเฉลี่ยประมาณกองทุนละ 2 ล้านบาท ในการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นรัฐบาลจึงได้ให้อำนาจการบริหารจัดการให้ชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบตามปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน โดยมีกลไกสำคัญโดยให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ประธานกองทุน และคณะกรรมการกองทุน ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกคัดเลือกโดยประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน จำนวน 9-15 คนให้มาทำหน้าที่บริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2551 น. 12-13) ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล และจัดสรรดอกผล รายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน
2. ออกประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
3. จัดตั้งสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน หรือสำนักงานกองทุนชุมชนเมือง แล้วแต่กรณี
4. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
5. จัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนตามประกาศที่คณะกรรมการกำหนด
6. พิจารณาเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก หรือกองทุนหมู่บ้านอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
7. ทำนิตกรรม สัญญาหรือดำเนินการเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุนหมู่บ้าน
8. จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
9. ติดตามและประกาดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน
10. รายงานผลการดำเนินการปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนหมู่บ้านให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตลอดจนรายงานเรื่องดังกล่าวให้สมาชิกทราบตามที่คณะกรรมการกำหนด

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าว จะเห็นว่า คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนมีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ตั้งแต่เริ่มเตรียมความพร้อมของกองทุน การบริหารเงินกองทุนให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบฯ รวมทั้งการจัดสรรผลประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรมและทั่วถึงแก่

ประชาชนในหมู่บ้าน ที่สำคัญต้องบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตัวเองได้ ซึ่งในส่วนของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านงานของเอนก นาคะบุตร (2549, น. 13) พบว่า องค์ประกอบที่จะสามารถวัดประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านแต่ละแห่งได้อย่างแท้จริง มี 4 ประการได้แก่ 1. ภาวะผู้นำของประธานและคณะกรรมการกองทุน 2. กิจการที่ชาวบ้านกู้ไปนั้นนำไปทำอะไร 3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และ 4. ต้องพิจารณาเรื่องการระดมหุ้น ทุน และเงินออมในพื้นที่ประกอบด้วย การพิจารณาว่าหมู่บ้านใดเข้มแข็งหรือไม่นั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่รอบด้านและผ่านการประเมินในพื้นที่จริงอย่างเข้มข้น นอกจากนี้งานของจเด็จจินสว่าง (2544, น. 22-28) พบว่า คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จตามนโยบาย และเป้าหมายของกองทุนที่ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ จึงจำเป็นต้องคัดสรรและเลือกตั้งเพื่อให้ได้คนดีมีความสามารถที่มีภาวะผู้นำเป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้โดยประชาชนในหมู่บ้านด้วยกันเอง

ในสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีการสานต่อนโยบายที่หลายคนมองว่าเป็นประชานิยมเน้นการแก้ไขเศรษฐกิจฐานรากโดยกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนสนับสนุนสินเชื่อรายย่อย โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย รวมถึงเพิ่มสวัสดิการของรัฐเพื่อดูแลสังคมในชุมชนจัดหาแหล่งทุนให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชน โดยการจัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีกลุ่มเป้าหมายและหลักเกณฑ์ดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงหลักเกณฑ์และการจัดสรรงบประมาณ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน (SML) ปีพ.ศ. 2555 (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2555)

หลักเกณฑ์		จำนวนทั้งสิ้น		
ขนาด	จำนวนประชากร	ได้รับเงินสนับสนุน (บาท)	หมู่บ้าน (แห่ง)	งบประมาณ (บาท)
S	ไม่เกิน 500 คน	300,000	34,815	10,444,500,000
M	501-1000 คน	400,000	38,896	15,558,400,000
L	ตั้งแต่ 1000 คนขึ้นไป	500,000	12,589	6,294,500,5000

นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้มีดำริให้สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) พ.ศ. 2555 เพื่อให้การบริหารจัดการโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นพลังในการสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชน ในการต่อสู้แก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มศักยภาพการหารายได้ลดรายจ่ายและสร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืนแก่ประชาชนที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นสำคัญ

ช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาความยากจนที่หลายรัฐบาลมีความพยายามที่จะแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องอีกทั้งปัญหายับยั้งทางธรรมชาติ ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง และปัญหาราคาสินค้าตกต่ำปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ไม่เท่าเทียมกันทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำทางสังคมอันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ โดยสาเหตุประการหนึ่งมาจากระบบโครงสร้างพื้นฐานภาคชนบทขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่องอันเป็นผลมาจากมีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยนโยบายต่างๆ ก็ต้องเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย ดังนั้นการการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในระดับฐานรากจึงเป็นเหตุผลที่รัฐบาลยุคปัจจุบันมีความพยายามผลักดันแนวคิดประชารัฐมาเป็นอีกกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นจะเห็นได้ว่ารัฐบาลหลายยุคหลายสมัยให้ความสำคัญกับนโยบายพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นลำดับต้นๆ โดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนเพื่อต้องการให้เงินทุนถึงมือประชาชนโดยเร็วเป็นการกระจายรายได้สู่

หมู่บ้านและชุมชนที่ถือว่ามีสัดส่วนมากที่สุดของประเทศมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตัวเองได้โดยผ่านขบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเองถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนชื่อโครงการไปบ้างแต่รูปแบบและวิธีการก็จะคล้ายคลึงกันเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชนดังแนวความคิดที่เรียกว่า “ยุทธศาสตร์ประชารัฐ” ของรัฐบาล “พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา” เชื่อว่าแนวคิดประชารัฐนั้นจะมีกลไกมีกระบวนการที่แตกต่างจากประชานิยม

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอและให้สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการวางแผนในการสำรวจความพร้อมของประชาชนทั่วประเทศ และมีคณะกรรมการ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับอำเภอเป็นผู้ขับเคลื่อนตามแนวทางที่กำหนดในขณะนั้นและให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลา 6 เดือน ภายใต้วงเงิน 35,000 ล้านบาท โดยมีเป้าหมายทั่วประเทศ จำนวน 79,556 กองทุนฯ ละ 500,000 บาทและมีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2559)

1. เป็นกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการจดทะเบียนนิติบุคคล
2. ที่ประชุมสมาชิกหมู่บ้านผ่านการเห็นชอบในการเสนอของบประมาณและโครงการ โดยต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเกินร้อยละห้าสิบของสมาชิกทั้งหมด
3. เป็นกองทุนที่คณะกรรมการมีการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้เช่นมีการจัดทำงบการเงินของทุกปี มีการหมุนเวียนของทุนสม่ำเสมอ และที่สำคัญมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีภายในกองทุนฯ
4. เป็นกองทุนที่มีแผนการดำเนินงานชัดเจน เช่นแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินโครงการที่ชัดเจน มีการออมสม่ำเสมอ รวมทั้งแผนการสร้างระบบสวัสดิภาพ สวัสดิการ
5. เป็นกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการเพิ่มทุนระยะที่ 3 หรือเป็นกองทุนที่เข้าร่วมขบวนการฟื้นฟู

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบประชารัฐ และประชานิยม

ประชารัฐ	ประชานิยม
ประชารัฐหมายถึงการที่ประชาชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	ประชานิยมหมายถึง การให้ความสำคัญหรือให้คุณค่ากับประชาชน
นโยบายประชารัฐ ความมุ่งหวังของกรอบนโยบาย คือการปิดจุดอ่อนของนโยบายประชานิยม โดยสาระสำคัญของนโยบายประชารัฐ จะอยู่ที่การใช้อำนาจของรัฐที่คิดว่าเป็นนโยบายของรัฐที่จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด	นโยบายประชานิยม จะมุ่งเน้นที่ความนิยมชมชอบของประชาชนเป็นหลักซึ่งเมื่ออยู่ภายใต้ระบบการเลือกตั้ง นโยบายประชานิยมจะเลือกพุ่งเป้าไปที่ความนิยมชมชอบของกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ก่อน เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งหรือหวังผลทางการเมืองเป็นสำคัญ

ทั้งสองรูปแบบจะให้ผลประโยชน์ต่อประชาชนในระดับที่ต่างกัน โดยนโยบายรูปแบบแรกจะให้ผลกระทบโดยตรงอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากกว่า เนื่องจากเป็นการให้การช่วยเหลือกับกลุ่มประชาชนโดยตรง ในขณะที่นโยบายรูปแบบที่สอง จะให้ประโยชน์กับประชาชนทางอ้อม ผ่านการสนับสนุนภาคธุรกิจ นั่นคือ ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์หลังจากที่ธุรกิจได้รับผลประโยชน์แล้ว และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจะมากหรือน้อย ขึ้นกับว่าภาคธุรกิจนำผลประโยชน์ที่ได้ มาต่อยอดสร้างการผลิต งานและลงทุนเพิ่มมากขึ้นเพียงใดนั่นเองขึ้นอยู่กับความสามารถและการมีศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน

แนวคิดประชารัฐหากสามารถดำเนินการได้ตามปฏิญญาที่ประกาศเอาไว้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ย่อมมีประสิทธิผลมากกว่านโยบายประชานิยมในการลดความเหลื่อมล้ำ แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของประชารัฐที่มีต่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำมากนัก ด้วยจำนวนงบประมาณและลักษณะของการดำเนินการของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจล่าสุดของรัฐบาลจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของเศรษฐกิจฐานรากได้ระดับหนึ่งแต่ยังไม่สามารถแก้ไขรากฐานแห่งปัญหาได้

เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่คัดเลือกมาจากชุมชนเองที่จะเลือกคนที่คิดว่ามีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับมาเป็นตัวแทนในการจัดการเงินทุนที่รัฐบาลจัดสรรไว้เพื่อแก้ปัญหาหมู่บ้านของตนจากระดับตำบลสู่ระดับอำเภอเป็นระดับจังหวัดและเป็นระดับภาค (ระเบียบคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติฉบับที่ 11 ว่าด้วย เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2549) โดยบทบาทของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านมีดังนี้

1. เชื่อมประสานนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสู่การปฏิบัติในการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน บนพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน และหลักการพึ่งพาตนเอง
2. ถักทอเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงข่าย ด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม
3. ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของกองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และสถาบันการเงินชุมชน ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์
4. ดำเนินงานจัดทำระบบฐานข้อมูล ประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ผลความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน
5. ส่งเสริม พัฒนา และเชื่อมโยงการบริหารจัดการด้านเงินทุน สวัสดิการฌาปนกิจ สงเคราะห์ระบบสวัสดิภาพ สวัสดิการของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในชุมชน
6. ดำเนินการและประสานกับสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา องค์กรอื่นๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย และประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

โดยบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในทางการปฏิบัตินั้นมีหน้าที่ประสานให้ความช่วยเหลือแนะนำทำความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้เชื่อมโยงระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐและภาคีต่างๆ ในการอำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนงานในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละอำเภอในการเป็นตัวแทนในการรับนโยบายรัฐและขับเคลื่อนในพื้นที่ซึ่ง โครงสร้างของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วยโครงข่าย ดังต่อไปนี้

1. เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล
2. เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ
3. เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด
4. เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับภาค

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษา มีความสนใจศึกษาเรื่องบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแนวคิดประชารัฐ เพื่อสามารถนำไปนโยบายประชารัฐปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

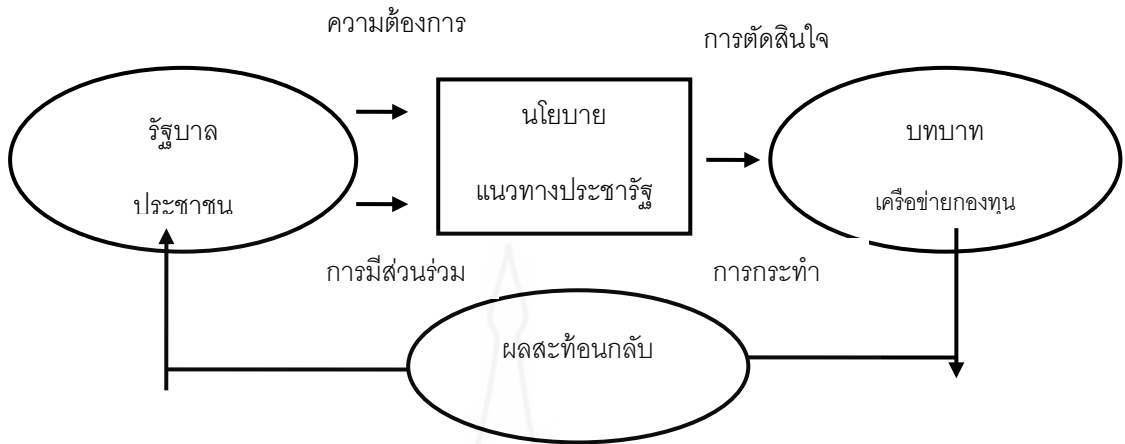
2.1 เพื่อศึกษาบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติในจังหวัดอุบลราชธานี

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติไปปฏิบัติในจังหวัดอุบลราชธานี

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติไปปฏิบัติ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติในจังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดเรื่องบทบาท และแนวคิดเรื่องแนวคิดการมีส่วนร่วมเพื่อมาอธิบายการดำเนินงานตามแนวทางพระราชบัญญัติของประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้หมู่บ้านและชุมชนได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน ตามนโยบายที่รัฐบาลได้วางไว้ตามแนวทางพระราชบัญญัติคือกรอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และเพื่อขับเคลื่อนดำเนินกิจการที่ชุมชนเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมศักยภาพในการประกอบอาชีพ และความ เป็นอยู่ในชุมชนที่ดีขึ้น โดยคาดหวังว่าโครงการดังกล่าวจะช่วยในการแก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้านและชุมชนตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ในหมู่บ้านและชุมชนที่มุ่งเน้นภาคการผลิต การแปรรูป ให้เกิดรายได้ ลักษณะหมุนเวียนและมีการจัดสรรผลกำไรและการเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนให้ดีขึ้นตามความต้องการอย่างแท้จริง

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดวิเคราะห์แนวทางประชารัฐ

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ประกอบด้วย ประธานกองทุนหมู่บ้าน ภาคประชาชน หน่วยงานภาคีภาครัฐ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) พัฒนาชุมชน และพนักงานประจำจังหวัดของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 18 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการการศึกษาวิจัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายครบถ้วน

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ/ตำบล หน่วยงานภาคีภาครัฐ ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

5. ประเด็นปัญหาที่ศึกษา

บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี และปัญหาในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติในจังหวัดอุบลราชธานี ตลอดจนแนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 แนวทางประชารัฐ หมายถึง การรวมเอาพลังทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชน ภาคธุรกิจ หรือภาครัฐ มาใช้ โดยมองบนพื้นฐานว่า “คนไทยทุกคน ก็คือ ประชาชนของชาติ” ซึ่งถือเป็นพลังอำนาจที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน

6.2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายรัฐบาล โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณให้เป็นเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6.3 เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

7.1 เพื่อให้ทราบถึงบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี

7.2 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติในจังหวัดอุบลราชธานี

7.3 ได้แนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แนวคิดประชารัฐและวิธีดำเนินงานตามแนวทางประชารัฐ
5. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
6. แนวคิดวิเคราะห์เชิงระบบ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. ข้อมูลพื้นที่ศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

มีนักวิชาการทั้งที่เป็นคนไทยและต่างประเทศหลายท่าน ได้ให้ความคิดเห็นหลากหลาย ความหมายไว้พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

“บทบาท” ในภาษาอังกฤษหมายความว่า “Role” ความหมายของบทบาทที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน โดยอธิบายหมายความว่า การกระทำตามหน้าที่ที่วางไว้หรือแบบแผนพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ เช่น บทบาทของผู้นำ บทบาทของครู บทบาทนักแสดง (ราชบัณฑิตยสถาน 2554, น. 648-649)

อุทัย หิรัญโต (2526, น. 197) ได้อธิบายว่า บทบาทเป็นหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (Expected Behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น ฉะนั้น บทบาทจึงเป็นแบบแห่งความประพฤติของบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กันอย่างหนึ่งของคนในสังคมเดียวกัน

สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม (2520, น. 46) ได้อธิบายเรื่องของบทบาทว่า บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำนั้นคือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้ สถานภาพใดอย่างไรแล้วบุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องประพฤติปฏิบัติตามที่กำหนด

บุษบา จันเจ็ก (2550, น. 7) อธิบายเรื่องของบทบาทไว้ดังนี้คือการที่สังคมที่เราอยู่ กำหนดหน้าที่เฉพาะเจาะจงให้บุคคลยึดปฏิบัติในบทบาทใดบทบาทหนึ่ง (prescribed role) ถึงแม้ว่า บุคคลที่กำหนดไว้นั้นจะไม่ปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังโดยผู้อื่นเราก็คงยอมรับว่าจะต้อง ปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติตามจริง (enacted role) เป็นวิธีที่บุคคล ได้แสดง หรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขาหรือที่สังคมกำหนดให้ปฏิบัติความไม่ตรงของ บทบาทที่กำหนดกับบทบาทที่จะปฏิบัติจริงนั้นอาจมีสาเหตุหลายประการคือ

ประการแรก	บุคคลขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทที่ต้องการ
ประการที่สอง	ความไม่เห็นด้วย(not to confirm)หรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูก กำหนด
ประการที่สาม	บุคคลไม่มีความสามารถ (inability) ที่จะแสดงบทบาทนั้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 บทบาทของผู้นำชุมชน

1.1.1 ด้านเศรษฐกิจ

1. ครัวเรือนสามารถพึ่งตนเองได้
2. ส่งเสริมอาชีพที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน
3. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามความเหมาะสม

1.1.2 ด้านพัฒนาคน

1. การจัดการความรู้/ภูมิปัญญา
2. การพัฒนาผู้นำ/สมาชิกในชุมชน

1.1.3 ด้านบริหารจัดการชุมชน

1. การจัดทำระบบข้อมูล
2. การจัดทำแผนชุมชน
3. การจัดสวัสดิการชุมชน
4. การส่งเสริมสร้างการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977, pp. 35-36) อ้างในอิสเรศ กุดหอม (2558) ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” หมายถึง พฤติกรรมที่ถูกลคาดหวังโดยผู้อื่นสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง นั้นจะต้องปฏิบัติ และยังให้คำอธิบายเรื่องความหมายซึ่งสรุปได้ว่า เป็นบทบาทที่ถูกกำหนด

(prescribed role) ถึงแม้ว่าบุคคลบางบุคคลจะไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวัง โดยผู้อื่น แต่เรายังคงยอมรับว่าบุคคลจะต้องปฏิบัติไปตามบทบาทหน้าที่สังคมกำหนดให้ และส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง (enacted role) เป็นวิธีการที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขา ส่วนความไม่ต้องกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้นอาจมีสาเหตุมาจาก

1. บุคคลขาดความเข้าใจในส่วนของบทบาทที่ต้องการ
2. บุคคลไม่เห็นด้วย หรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
3. บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Broom and Selznick (1973, p. 36) อ้างใน อิศเรศ กุดหอม (2558, น. 13-14, 17-18)

จำแนกบทบาทออกได้ ดังต่อไปนี้

1. บทบาทตามอุดมคติ (idealrole) มีลักษณะมีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีตัวบทกฎหมายชัดเจน มีระเบียบกำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ

2. บทบาทที่เป็นจริง (performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงโดยผ่านการสังเคราะห์ จากความเชื่อความหวัง และการรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ขีดความสามารถ และโอกาสในแต่ละสังคมในระยเวลานั้น ๆ ด้วย

3. บทบาทที่ควรปฏิบัติ (perceived role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่ง เชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กรความคิดนึก ประสบการณ์และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย

สรุปบทบาทเป็นการแสดงออกถึงศักยภาพของบุคคลหรือการกระทำตามกฎหมายกติกา หรือกรอบที่วางไว้เพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวัง โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม

ประเวศ วสี (2532) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นปรากฏการณ์ของผู้นำตามธรรมชาติ ผู้นำชุมชน ผู้นำที่ส่วนราชการแต่งตั้งหรืออาจไม่ได้เป็นผู้นำจริงๆ ที่ชาวบ้านให้การยอมรับนับถือ ผู้นำทางธรรมชาติอาจจะเป็นคนที่ชาวบ้านคัดเลือกกันเอง เป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนัน เป็นใครก็แล้วแต่ตามสถานการณ์ ซึ่งไม่เหมือนกันในแต่ละแห่ง เป็นการปรากฏขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่มาของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เกิดขบวนการเรียนรู้ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนได้เอง

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527, น. 272-273) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่อง“การมีส่วนร่วม” ของประชาชนต้องเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของประชาชน เนื่องจากมีเหตุผลพื้นฐานคือชาวบ้านพบประสบปัญหาพร้อมรู้ปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาควรเป็นประชาชนในชุมชนไม่ใช่บุคคลภายนอก เพื่อให้เหมาะสมกับทรัพยากรและศักยภาพในการพัฒนาชุมชน
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะการร่วมแรงทำกิจกรรม จะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของผลงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อค้นคว้าหาข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งนำมาเป็นบทเรียนในการแก้ไขเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, น. 25) และยุวดี สิทธิพาที (2527, น. 16) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมตรงกันว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาการตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบมาถึงประชาชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทางด้าน ยุวดี สิทธิพาที (2527, น. 16) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการมีส่วนร่วม จะให้ความสำคัญกับผลงาน และการร่วมมือในทางปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ หรือการพัฒนาความรู้และประสบการณ์

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) กล่าวถึงเรื่องที่มาของแผนเป็นการปฏิรูปความคิดโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนวิธีการพัฒนาเป็นแบบองค์รวมเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมของประชาชน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ก็ยังใช้การผนึกพลังร่วมกันของประชาชนทุกภาคส่วนที่มุ่งเน้นขบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับทุกขั้นตอน โดยใช้หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบในลักษณะเครือข่ายการพัฒนา (ธรรมรักษ์ กาลพิศิษฐ์ และสุวรรณณี คำมั่น, 2545: น. 66-68)

นิคม สุวรรณทา (2542, น. 29) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล มีผลประโยชน์ร่วมกันจากการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคมไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยทางอ้อมก็ตาม ได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำและร่วมตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุผลหรือเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์กำหนดไว้

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534, น. 7) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา

ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และพร้อมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชน ที่จะทำให้ประชาชนบังเกิดมีความศรัทธาในตัวเอง (Self-reliance) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-confidence) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of belonging) ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน

วิลเลียม (William, 1980 อ้างถึงในธนวัฒน์ คากีลานนท์, 2550, หน้า 9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเกี่ยวข้องกับทางสังคมด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อกลุ่ม

สรุปการมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือทั้งด้านความคิด ด้านการกระทำ เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เพื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันของส่วนรวมผ่านการยอมรับจากส่วนรวมหรือการได้รับมอบหมายจากส่วนรวมให้ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมไม่ใช่ผลประโยชน์ส่วนตัว

3. แนวคิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 ที่มาและนโยบาย

ในภาวะที่ประเทศเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจอันส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรงรัฐบาลจึงเกิดแนวความคิดเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานระดับฐานรากขึ้นโดยแนวคิดดังกล่าวเน้นในเรื่องของการพัฒนาอาชีพ เพื่อสร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย มุ่งให้โอกาสแก่ภาคประชาชน ให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับแก้ปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้าน และบรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุน

หมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2552, น. 2)

3.1.1 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคืออะไร

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือกองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายรัฐบาลเมื่อเริ่มก่อตั้งขึ้นและได้ยื่นขอจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านต่อนายทะเบียนแล้วมีสถานะเป็นนิติบุคคลโดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณให้เป็นเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท โดยเงินดังกล่าวประชาชนในหมู่บ้านจะเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง (พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2547)

3.1.2 ปรัชญากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

3.2 วัตถุประสงค์

3.2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

3.2.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3.2.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

3.2.4 กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

3.2.5 เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.3 แผนการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานเป็นระยะการเรียนรู้เบื้องต้น (ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี) แบ่งเป็น 3 ระยะในการขับเคลื่อนนโยบายดังนี้

ระยะที่หนึ่ง (พ.ศ. 2544) ให้การจัดตั้งกองทุนฯ เป็นระยะของการแปลงนโยบายไปสู่การนำไปปฏิบัติ มีการเตรียม จัดทำระเบียบ คู่มือการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์ การสร้างจิตสำนึกหมู่บ้านและชุมชน และการเตรียมกลไกภาครัฐเพื่อเตรียมพร้อมของหมู่บ้านและชุมชน

ระยะที่สอง (พ.ศ. 2544-2545) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุน เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการกองทุนฯ อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน เช่นการจัดเวทีเครือข่ายการเรียนรู้การสังเคราะห์บทเรียน การวิจัยประเมินผล

ระยะที่สาม (พ.ศ. 2546-2547) เป็นระยะการสร้างความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดกระบวนการและเครือข่ายการเรียนรู้การสร้างกองทุนที่ยั่งยืน รวมถึงการขยายเงินกองทุน การสร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงเงินทุนกับสถาบันการเงิน ตลอดจนเชื่อมประสานกับนโยบายอื่นๆ

3.4 กลไกในการบริหารกองทุน

รัฐบาล (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในขณะนั้น โดยกำหนดอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายและแผนงานในการจัดตั้งพร้อมทั้งการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ประกอบด้วย

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง
3. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม

4. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงการมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ

มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ
กองทุน กำหนดแผนการจัดการเงินทุนและหลักเกณฑ์การจัดสรรกองทุน และออกระเบียบ
ข้อบังคับ ประกาศต่างๆ

กลไกการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

ภาพที่ 2.1 แสดงกลไกบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน, 2559

4. แนวคิดเกี่ยวกับประชารัฐ

ได้มีนักวิชาการของไทยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดประชารัฐตามแบบฉบับของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาและก่อนหน้านี้นี้ไว้หลายท่านผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปได้ดังนี้

“ประชารัฐ” มาจากท่อนแรกของเพลงชาติไทยซึ่งมีใจความว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทยเป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วนอยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี..” ดังนั้น “ประชารัฐ” จึงเป็นแนวทางในการสามัคคีรวมพลังของผู้คนในสังคมไทยโดยไม่แยกฝักแยกฝ่ายและไม่กั้นใครออกไป (Inclusive) อีกทั้งยังเป็นทั้งสานึกและหน้าที่ที่พี่น้องคนไทยทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการปกป้องแผ่นดินแม่จากภัยอันตรายทั้งปวงและร่วมกันพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงและยั่งยืน (พลเดช ปิ่นประทีป, 8 ตุลาคม 2558: วิเคราะห์ความต่าง ประชารัฐ ประชานิยม, คมชัดลึก, 250 น. 7)

“ประชารัฐ” อย่างแคบในทางวิชาการ หมายถึง การที่ประชาชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างรัฐบาลชุดนี้ได้รณรงค์ประชาสัมพันธ “สานพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากฉะนั้น แนวนโยบาย“ประชารัฐ”ของรัฐบาลท่านประยุทธ์ ภายใต้การขับเคลื่อนของหัวหน้าทีมเศรษฐกิจชุดใหม่ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ จึงหมายถึง ความร่วมมือร่วมใจของรัฐและประชาสังคมเพื่อร่วมแก้ปัญหาเศรษฐกิจและขับเคลื่อนการพัฒนา (อนุสรณ์ ธรรมใจ, 2558: ประชารัฐ ประชานิยม และรัฐสวัสดิการ.กรุงเทพธุรกิจ (1) 256, น. 9)

“ประชารัฐ” ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีที่มาจาก

1. มาจากเนื้อเพลงชาติไทยที่มีความหมายตามเนื้อเพลง ซึ่งมีใจความว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทยเป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี...”

2. มาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)

3. มาจากชื่อ “ส่วนประสานเครือข่ายประชารัฐ” สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) (ทินโน ขวัญดี, 2558 “จะให้ปลากินเบ็ดหรือยื่นเบ็ดตกปลาให้ประชาชนกินปลา” สืบค้น 25 กันยายน 2559 จาก <http://www.pracharath.blogspot.com>)

“ประชารัฐ” ตามที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้กล่าวไว้ก็น่าจะหมายถึงความร่วมมือร่วมใจของรัฐและประชาสังคมเพื่อร่วมแก้ปัญหาเศรษฐกิจและขับเคลื่อนการพัฒนาดังนั้นจึงเป็นที่มาของแนวคิดที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ประชารัฐในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มีความเชื่อว่าประชารัฐนั้นมีกลไกมีกระบวนการที่แตกต่างจากประชานิยมนับว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการวางเศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นทางการซึ่งจะเป็นการรวมพลังทุกภาคส่วนไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชน

ภาคธุรกิจหรือภาครัฐทุกคนก็คือประชาชนของชาติโดยรัฐบาลจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุนให้ภาคเอกชน ประชาชน ส่วนราชการเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน โดยผ่าน ขบวนการร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตยทำให้การบริหารงานต่างๆเกิดความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน ไม่มีการขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาลมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือการสร้าง เครือข่ายประชารัฐในทุกพื้นที่ทั่วประเทศซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินยุคปัจจุบัน (สนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์, 2558, รัฐบาลกับยุทธศาสตร์สานพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากสืบค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2559 จาก <http://reform.or.th>)

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2547, น.5) ได้อธิบายว่า “ประชารัฐ” เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ประชาชนกับรัฐจะเป็นหน่วยใหม่ของสังคมความรู้ในโลกยุคใหม่จะเป็นความรู้แบบองค์รวมไม่ แยกส่วน ส่วน “ประชารัฐ” จะดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับนโยบายยุทธศาสตร์ และความเห็นพ้อง ต้องกันของคนในชาติไม่เฉพาะในหมู่ของคนชั้นนำเท่านั้น แต่จะต้องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ เป็นสำคัญ

เพื่อสานต่อแนวคิดดังกล่าวข้างต้นรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงตระหนักถึง ความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเป็นกลไกสำคัญ ที่จะขับเคลื่อนระบบ เศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่ระดับฐานราก และมีแนวคิดที่จะผลักดันการบูรณาการความร่วมมือของ ทุกภาคส่วนในสังคมในรูปแบบประชารัฐ ที่จะมีการประสานความร่วมมือของภาคประชาชน ภาค ราชการและภาคเอกชน ในทุกมิติตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ในรูปแบบโครงการภายใต้กรอบ งบประมาณดำเนินการหมู่บ้านละ 500,000 บาท โดยลักษณะโครงการควรเป็นโครงการที่พัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ สามารถนำไป ต่อยอดการลงทุนแบบหมุนเวียนทุกปีมีผลกำไรจะเพิ่มพูนขึ้นทุกปีในหมู่บ้าน/ชุมชน การแก้ปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนและการเพิ่มศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชนเป็นการบริหารจัดการ ของชุมชนเอง

4.1 คุณสมบัติและลักษณะของกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองในการเสนอ ของงบประมาณโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ

4.1.1 เป็นกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองและชุมชนทหารที่จดทะเบียนเป็น นิติบุคคล

4.1.2 มีมติที่ประชุมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเห็นชอบ โครงการเพิ่ม ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ โดยต้องมีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือตามที่คณะกรรมการดำเนินงาน โครงการเพิ่ม

ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ (อคป.) กำหนด และมีมติด้วยเสียงข้างมากของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม

4.1.3 เป็นกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการที่ดีโปร่งใส ตรวจสอบได้

1. มีการจัดทำงบการเงินของปีที่ผ่านมาและสามารถตรวจสอบได้
2. มีการหมุนเวียนเงินทุนอย่างสม่ำเสมอ
3. มีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีภายในกองทุนหมู่บ้านเพื่อตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง

4.1.4 เป็นกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองที่มีแผนการพัฒนากองทุน ดังนี้

1. แผนการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินโครงการที่ชัดเจน
2. แผนการขยายการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง
3. แผนการออมเงินเพื่อประกันความเสี่ยงและวินัยทางการเงิน
4. แผนการพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีความมั่นคงยั่งยืน
5. แผนการสร้างระบบสวัสดิภาพ สวัสดิการ แก่สังคม

4.1.5 ต้องได้รับการเพิ่มทุนฯ ระยะเวลา สาม หรือได้ดำเนินการดังนี้แล้ว

1. ได้ยื่นขอรับการสนับสนุนการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เป็นกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองที่จัดตั้งใหม่ ตั้งแต่ปี 2557

ตารางที่ 2.1 แสดงขั้นตอนดำเนินการของงบประมาณ โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ

ขั้นตอน	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการ / เอกสารที่เกี่ยวข้อง
1 การขอรับการ สนับสนุน งบประมาณ	คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน คณะผู้รับผิดชอบ ดำเนินโครงการ จำนวน 4 คน	จัดประชุมประชาคม โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของสมาชิกทั้งหมด จัดทำแบบคำขอรับการสนับสนุนเงินงบประมาณ โครงการ แบบ อคป.01 คำขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ แบบ อคป.02 รายงานการประชุมสมาชิก แบบ อคป.03 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสมาชิก แบบ อคป.04 หนังสือนำเสนอโครงการ
2 การดำเนินการ เปิดบัญชี ประชารัฐและ แจ้งการเปิด บัญชี	คณะผู้รับผิดชอบ การเบิกจ่ายเงินและ จัดทำบัญชี จำนวน 3 คน	จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบ อคป.12 ขอเปิดบัญชีประชารัฐ แบบ อคป.14 แจ้งบัญชีประชารัฐเพื่อขอรับการสนับสนุน งบประมาณฯ
3 การ เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือ เพิ่มเติม โครงการ	คณะผู้รับผิดชอบ ดำเนินโครงการ จำนวน 4 คน	1. จัดทำแบบคำขอเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิ่มเติมโครงการ 1.1 จัดทำแบบคำขอแก้ไข หรือ เพิ่มเติมโครงการ แบบ อคป.06 รายงานการประชุมเพื่อแก้ไข ปรับปรุง โครงการฯ แบบ อคป.07 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสมาชิกเพื่อแก้ไขโครงการฯ แบบ อคป.08 หนังสือนำเสนอเพื่อแก้ไข ปรับปรุงโครงการ 1.2 จัดทำแบบขอเปลี่ยนแปลงโครงการ แบบ อคป.09 บันทึกรายงานการประชุมเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงการฯ แบบ อคป.10 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสมาชิกเพื่อเปลี่ยนแปลง โครงการฯ แบบ อคป.11 หนังสือนำเสนอเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงการ รายละเอียด โครงการฯ (ท้าย แบบ อคป.01) 1.3 ชะลอการเบิกจ่ายเงินโครงการไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับอนุมัติจาก อคป.

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ขั้นตอน	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการ / เอกสารที่เกี่ยวข้อง
4	คณะผู้รับผิดชอบ	กำหนดขั้นตอนการทำงาน ระยะเวลา รายการวัสดุอุปกรณ์
การดำเนินงาน	ดำเนินโครงการ	แบบ อคป.13 ขอเบิกจ่ายเงินงบประมาณ โครงการ
เบิกจ่าย	จำนวน 4 คน	แบบ อคป.17 แผนการใช้จ่ายเงิน
	คณะผู้รับผิดชอบ	1. ดำเนินการเบิกถอนเงินจากธนาคาร
การจัดซื้อจัดจ้าง	การจัดซื้อจัดจ้าง	แบบ อคป.13 ขอเบิกจ่ายเงินงบประมาณโครงการ
	จำนวน 3 คน	แบบ อคป.17 แผนการใช้จ่ายเงิน
		2. จัดทำบัญชีรับ – จ่ายเงิน
		แบบ อคป.16 ใบสำคัญรับเงิน
		- เอกสารประกอบการดำเนิน โครงการพระราชรัฐทุกขั้นตอน
		- บันทึกบัญชีในสมุดรายรับ – รายจ่าย
		- จัดทำงบการเงินเมื่อสิ้นปีบัญชี
		- จัดเก็บเอกสารประกอบการดำเนินงาน
		3. ทิศประกาศสาธารณะสถานะทางการเงินของบัญชีพระราชรัฐ
5	คณะผู้รับผิดชอบ	ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามภารกิจโครงการ
การดำเนินงาน	การจัดซื้อจัดจ้าง	แบบ อคป.15 ใบสืบราคา เสนอราคา
จัดซื้อจัดจ้าง	จำนวน 3 คน	แบบ อคป.17 แผนการใช้จ่ายเงิน
	คณะผู้รับผิดชอบ	ตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง
	การตรวจสอบและ	แบบ อคป.18 การตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง
	ประเมินผลโครงการ	
	จำนวน 3 คน	

ที่มา: สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2559

5. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

ในการศึกษารัฐศาสตร์นั้นการให้ความสำคัญกับนโยบายสาธารณะถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งซึ่งมีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรงไม่ว่าจะอยู่ระดับชนชั้นไหนเพราะปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมีความเป็นพลวัตอยู่เสมอ บางแนวคิดหรือนโยบายเดิมๆ อาจจะไม่สามารถนำมาใช้ในยุคปัจจุบันได้หรือบางอย่างก็ยังไม่

สามารถนำมาต่อยอดหรือปรับใช้ให้เข้ากับยุคสมัยได้ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะพอสรุปได้ดังนี้

ความหมายของนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ในความหมายมีคำที่มีความเกี่ยวข้องกันอยู่สองคำคือ “นโยบาย” และคำว่า “สาธารณะ” นโยบายหมายถึง หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวทางการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์เป็นแนวปฏิบัติตามสิ่งที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนด ส่วนคำว่า สาธารณะหมายความว่า การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของคนจำนวนมากมีความเกี่ยวข้องกับคนกลุ่มขนาดใหญ่มีผลกระทบ โดยตรงเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยอำนาจรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน (มยุรี อนุমানราชชน, 2549 น. 6)

Easton (1971, p.130) ได้ให้ความหมายนโยบายสาธารณะคือการจัดสรรผลประโยชน์หรือคุณค่าแก่สังคมซึ่งกิจกรรมของระบบการเมืองนี้จะกระทำโดยบุคคลหรือผู้มีอำนาจสั่งการซึ่งสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำเป็นผลมาจาก “การจัดสรรค่านิยมของสังคม” ทั้งนี้ Easton ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตัดสินใจนโยบายกับประชาชนในสังคมว่าการตัดสินใจในนโยบายใดๆ ของรัฐบาลจะต้องคำนึงถึงค่านิยมและระบบความเชื่อของประชาชนในสังคมเป็นสำคัญ

สมบัติ ชำรงชัญวงศ์ (2550) ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะหมายถึง กิจกรรมของรัฐบาล ที่เลือกจะกระทำหรือไม่กระทำก็โดยมุ่งถึงค่านิยมและผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญโดยเป็นข้อบัญญัติที่ชอบด้วยกฎหมาย

ศุภชัย ยาวะประภาส (2548, น. 3) กล่าวไว้ว่านโยบายสาธารณะหมายถึงแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลที่ได้กำหนดเป็นนโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการบริหารและพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมืองแต่ นโยบายจะมีความสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้รับการนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริง (สมบัติชำรงชัญวงศ์, 2545, น. 42-45) จำแนกได้ 2 ลักษณะคือ

1. เป็นการนานโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทันทีโดยไม่ต้องจัดทำแผนหรือการวางแผนรองรับ อาทิ การประกาศนโยบายภาษีสรรพสามิต
2. เป็นการนานโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องทำการวางแผนรองรับ (วงจรมโยบาย) ซึ่งอาจเป็นแผนระยะยาว

ศุภชัย ยาวะประภาส (2548, น. 7) มองว่านโยบายสาธารณะ เป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรม ของรัฐบาล ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมที่ผ่านมาในอนาคตที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

มยุรี อนุমানราชชน (2549, น. 12-13) ได้ให้แนวทางอย่างกว้างๆเกี่ยวกับนโยบาย สาธารณะคือ การที่องค์กรภาครัฐประเทศหนึ่งๆ พิจารณาเลือกตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมที่คิดว่า เหมาะหรือคิดว่าจะสามารถให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนในประเทศดำเนินการนั้น ให้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประเวศ วะสี (2554, น. 7) กล่าวถึงนโยบายสาธารณะที่ดีคือนโยบายสาธารณะที่ นำไปสู่ความถูกต้องและเป็นธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน นโยบายสาธารณะจะต้อง สนองต่อความต้องการของสังคมด้วยความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องเป็นนโยบาย ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมทุกด้านเช่นด้านการเมืองคือการมีส่วนร่วมในกระบวนการ นโยบายของผู้เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจคือผลประโยชน์หรือผลสำเร็จตกอยู่กับประชาชนส่วนใหญ่ ด้านสังคมคือสอดคล้องกับค่านิยมของมวลชนนโยบายสาธารณะที่ถูกต้องดีงามคือนโยบายที่มี จริยธรรมทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งภาครัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง สามารถน่านโยบาย ไปปฏิบัติด้วยความมีจริยธรรมและคุณธรรม

6. แนวคิดวิเคราะห์เชิงระบบ

ทฤษฎีระบบ (System Theory) ทฤษฎี (Theory) มีรากศัพท์มาจาก Theory (ละคร) เป็น การสะท้อนภาพของมนุษย์ เป็นภาพจำลองของชีวิต ภาพสะท้อนของสังคม มนุษย์มักจะคิดว่า ทฤษฎีเป็นเรื่องที่ถูกต้องแล้ว สามารถปฏิบัติตามได้ แต่ในความเป็นจริง ทฤษฎี คือ กรอบความคิดที่ สร้างขึ้นมาเพื่อเข้าใจความจริงบางอย่าง รู้บางส่วน รู้โดยประมาณ ซึ่งกรอบความคิดนี้ จะช่วยทำให้ เข้าใจความเป็นจริงมากขึ้น

ประชุม รอดประเสริฐ (2543, น. 66) ได้ให้ความหมายและรายละเอียดของระบบไว้ ด้วยกัน 2 ลักษณะ ดังนี้คือ ความหมายที่เป็นนามธรรม และ รูปธรรมโดยความหมายที่เป็น นามธรรมของระบบ หมายถึงวิธีการ (Method) การปฏิบัติงานที่มีรูปแบบและขั้นตอนที่ไม่ตายตัว อาจผันแปรตามสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่กำหนดให้ ส่วน ความหมายที่เป็นรูปธรรม หมายถึง สรรพสิ่ง (Entity) ที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีส่วนหนึ่ง เป็นศูนย์กลางของระบบ

ปฐม นิคมานนท์ (2529, น. 33 – 34) ให้ความหมายคำว่า “ระบบ” ไม่ว่าจะพูดใน ลักษณะใดก็ตาม จะหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่รวมกัน ซึ่งแสดงถึงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบนั้นๆ อย่างชัดเจน องค์ประกอบของระบบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

6.1 องค์ประกอบในระบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

6.1.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) อันได้แก่ข้อเรียกร้องหรือความต้องการ วัสดุ แรงงาน ทุน ทรัพยากรต่างๆรวมถึงเวลาและสถานที่

6.1.2 กระบวนการ (Process) ได้แก่เทคนิควิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบ

6.1.3 ผลที่ได้รับ (Output) เป็นผลที่ได้รับจากปัจจัยนำเข้าและกระบวนการทั้งหมด ผลผลิตเป็นสิ่งที่ต้องการในขั้นสุดท้ายของระบบ ในระบบจะต้องมีการตรวจสอบทุกขั้นตอนหรือเรียกว่า Feedback หรือข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นการบอกให้รู้ว่าแต่ละขั้นตอนดีหรือไม่อย่างไรอาจรวมเป็นถึงขบวนการขั้นตอนเป็นต้น

6.2 องค์ประกอบที่อยู่ภายนอกระบบโดยทั่วไปมักส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

6.2.1 ทรัพยากร ได้แก่ปัจจัยด้านมนุษย์ เงิน วัสดุ ทรัพยากรธรรมชาติ

6.2.2 ความคาดหวัง ได้แก่ความคาดหวังของผู้ผลิต รัฐบาล ชุมชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป

6.2.3 สภาพแวดล้อม เช่น ภาวะการณ์ตลาด ภาวะเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การปกครอง การเมือง และสังคม

ความหมายโดยรวม ระบบ หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่เริ่มขบวนการ โดยส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นการกระทำร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานกันเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้แนวคิดเชิงระบบเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สามารถกำหนดกรอบการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถมองเห็น กระบวนการทำงานทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบในภาพรวม ทำให้มองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้น หรือสิ่งที่กำลังปฏิบัติอยู่ ความผิดพลาดต่างๆที่เกิดจากระบบ จะทำให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและหาวิธีแก้ไขได้ถูกต้องทันที่ ซึ่งเป็นผลดีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยิ่งยศ ศรีจรูญ (2550) ได้ศึกษาผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กลุ่มเป้าหมายขอบเขตพื้นที่ทั้งหมด 4 อำเภอ คือ อ.ตระการพืชผล, อ.วารินชำราบ, อ.ตาลสุม, อ.น้ำยืน โดยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอำเภอละ 50 คนเพื่อศึกษา ประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษาการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกที่

กู้ยืมเงินไปนั้นส่วนมากใช้ในการประกอบอาชีพครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกร ในข้อคิดเห็นของสมาชิกก่อนโยกย้ายกองทุนหมู่บ้านเห็นว่ากองทุนหมู่บ้านมีประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ในการกู้ยืมเพื่อแก้ปัญหาด้านปากท้องสำหรับคนมีรายได้น้อยที่อยู่ฐานะค่อนข้างยากจนสมาชิกส่วนมากไม่ใช่ข้าราชการ ส่วนด้านปัญหาอุปสรรคนั้นพบว่าเงินทุนหมุนเวียนมีน้อยไม่เพียงพอ และยังพบว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการเอื้อให้กับกลุ่มเครือญาติและกลุ่มคณะกรรมการเอง โดยในการประชามหมู่บ้านมีการรับรู้เพียงบางกลุ่มเท่านั้น

กิตติศักดิ์ สิริมงคล (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนฯ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนฯ และเพื่อศึกษาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือคณะกรรมการกองทุนฯ ในจังหวัดอ่างทอง โดยคัดเลือกจาก 9 ตำบลๆ ละ 1 หมู่บ้านจำนวน 194 คนผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการกองทุนฯ มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาพบว่า การเข้าร่วมประชุมมากที่สุด รองลงมาคือการร่วมพิจารณาเงินกู้ และเมื่อดูส่วนที่คณะกรรมการเข้าร่วม น้อยที่สุดคือร่วมดำเนินตามโครงการฯ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจากผลการทดสอบ สมมติฐานพบว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งและการได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง ส่งผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ

ปรีชา สารดี (2552) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง: ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ ของประชาชนที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือประชาชนที่เข้าร่วมกู้เงินในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 200 คน และอยู่อาศัย ในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอเขมราฐอำเภอสว่างวีระวงศ์ และอำเภอกุดข้าวปุ้น จำนวน 180 คนจากการศึกษาพบว่า ด้านความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน มีความพึงพอใจสูงที่สุดในด้านบทบาทด้านภาวะผู้นำ รองลงมาคือ ด้านผลตอบแทนเมื่อเข้าร่วมโครงการ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผลตอบแทนในการดำเนินงานกองทุนในการและจัดสรรกำไรให้สมาชิก

สมบูรณ์ หอมเอนก (2546) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านศึกษาเฉพาะ ต.มาบไผ่ อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเฉพาะที่กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวน 280 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของสมาชิกและประเด็นที่สมาชิกให้ความเห็นป้องกันระดับมาก คือ เรื่องภาวะผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รองลงมาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการประชุมประคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเพื่อรับฟังปัญหา และเสนอแนวทางแก้ปัญหผ่านเวทีประชาคมผ่านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่งผลให้เป็นที่ยอมรับและมีความมั่นใจและไว้วางใจให้ดำเนินการหรือเป็นตัวแทนการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พบว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐติดตามประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอสำหรับเรื่องการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าคณะกรรมการมีการวางแผนในการดำเนินงานอยู่เสมอสำหรับความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน พบว่าเรื่องเงินกองทุนหมู่บ้าน ทำให้คณะกรรมการกองทุนสามารถนำดอกผลไปจัดสวัสดิการภายในหมู่บ้านได้ และเมื่อศึกษาปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน พบว่าภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

สันติ รังษิรุจิ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษากรณีจังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อต้องการทราบปัญหา อุปสรรค ของข้าราชการ ในการสนับสนุนการดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ ข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดอ่างทอง จำนวน 92 คน จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดอ่างทองมีความรู้ความเข้าใจต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และมีความคิดเห็นต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกความคิดเห็นต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านต่าง ๆ พบว่า ด้านการให้คำแนะนำและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ เป็นสิ่งจำเป็นมีความเห็นด้วยมากส่วนด้านการมีคณะกรรมการกองทุนชุดเดียวในการบริหารเงินกองทุนทำให้เกิดความคล่องตัวในการให้บริการแก่สมาชิก มีความเห็นด้วยน้อย นอกจากนั้น การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ พบว่า ด้านการสนับสนุนด้านวิชาการและการ

สนับสนุนทางด้านการจัดการแก่งกองทุนหมู่บ้านของข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อุมาพร กล่อมทองสุข (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอ่างทองโดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้กู้ยืมเงิน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 163 คน ปรากฏผลดังนี้ระดับความพึงพอใจของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรวมมีความพึงพอใจระดับสูงเพราะผลลัพธ์จากการกู้ยืมเงินทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีอายุต่างกัน และมีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่างกัน

วรินทร์ วิทวารภูมิ (2554) ทำการศึกษาประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาเฉพาะกองทุนชุมชนเมืองนำร่องเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อประเมินการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และพึงพอใจของสมาชิกกองทุนฯ และเพื่อประเมินกระบวนการทำตามขั้นตอนของคณะกรรมการกองทุนฯ ว่าสามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้กลุ่มประชากรเป้าหมายคือสมาชิกกองทุนฯ และคณะกรรมการกองทุนฯ ผลการประเมินด้าน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพบว่า การประเมินด้านผลผลิตนั้นเงินที่สมาชิกได้กู้ยืมไปเพื่อประกอบอาชีพทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ครอบครัวของสมาชิกมีชีวิตที่ดีขึ้นพบว่าส่วนใหญ่สมาชิกมีความสามารถนำเงินคืนได้ตามกำหนดระยะเวลาด้านคณะกรรมการกองทุนฯ ในการดำเนินโครงการพบว่า คณะกรรมการมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความเข้าใจในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพในระดับน้อย เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขาดความรู้ความเข้าใจในโครงการนั้นๆ

7.1 ข้อมูลพื้นที่และข้อมูลจำนวนกองทุนหมู่บ้าน/กองทุนชุมชนเมืองจังหวัดอุบลราชธานีขอบเขตพื้นที่ศึกษา

จังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยโดยทิศเหนือติดกับจังหวัดอำนาจเจริญ ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา ทิศตะวันออกติดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร

ภาพรวมเขตพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานีมี 25 อำเภอ 119 ตำบล 2,816 หมู่บ้าน/ชุมชน โดยแยกตามฐานข้อมูลของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2559 ดังนี้

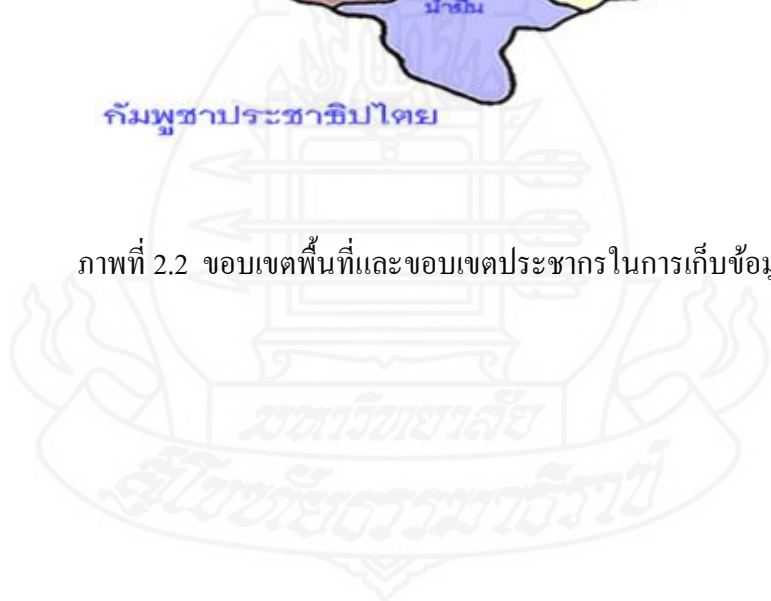
กองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 2,699	กองทุน
กองทุนชุมชนเมือง	จำนวน 106	กองทุน
กองทุนชุมชนทหาร	จำนวน 11	กองทุน

เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ในแต่ละอำเภอมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน มีทั้งความเป็นชุมชนเมือง และเป็นชนบทซึ่งผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Sample) โดยเลือกลักษณะกลุ่มประชากรเป้าหมายที่มีความเป็นชนบท เป็นเขตพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 12 อำเภอ ได้แก่ อ.กุดข้าวปุ้น อ.ตระการฯ อ.ดอนมดแดง อ.ศรีเมืองใหม่ อ.โขงเจียม อ.สิรินธร อ.นาจะหลวย อ.ทุ่งศรีอุดม อ.บุญศรี อ.เขื่องใน อ.ม่วงสามสิบและอำเภอเหล่าเสือโก้ก โดยเลือกตามขอบเขตพื้นที่การปกครองที่เป็นเขตพื้นที่รอบนอกของเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี มาทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ภาพที่ 2.2 ขอบเขตพื้นที่และขอบเขตประชากรในการเก็บข้อมูล

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชน รายอำเภอของ จังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับ	อำเภอ	กองทุนหมู่บ้าน	กองทุนชุมชน เมือง	กองทุนทหาร	รวมทั้งสิ้น
1	กุศขำปูน	75			75
2	เขมราฐ	123			123
3	เขื่องใน	182			182
4	โขงเจียม	52			52
5	ดอนมดแดง	47			47
6	เดชอุดม	243			243
7	ตระการพืชผล	234			234
8	ตาลชุม	58			58
9	ทุ่งศรีอุดม	52			52
10	นาจะหลวย	78			78
11	นาตาล	64			64
12	นาเยี่ย	35			35
13	น้ำขุ่น	55			55
14	น้ำยืน	101			101
15	บุณฑริก	126			126
16	พิบูลมังสาหาร	180	6		186
17	โพธิ์ไทร	70			70
18	ม่วงสามสิบ	158			158
19	เมืองอุบลราชธานี	158	75	3	236
20	วารินชำราบ	192	25	8	225
21	ศรีเมืองใหม่	121			121
22	สว่างวีระวงศ์	57			57
23	สำโรง	108			108
24	สิรินธร	75			75
25	เหล่าเสือโก้ก	55			55
	รวมทั้งสิ้น	2699	106	11	2816

แหล่งที่มาข้อมูล : สำนักงานกองกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2559

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนที่ก่อตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้าน

กองทุนชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล

กองทุนชุมชนทหาร หมายถึง กองทุนที่ตั้งขึ้นในเขตทหาร

ตารางที่ 2.3 แสดงการประเมินการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและการจัดระดับชั้น
การบริหารจัดการกองทุนฯ จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัด	ธนาคารกรุงไทย			ธนาคารธกส.				ธนาคารออมสิน				ผลรวม ทั้งหมด
	A	B	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
อุบลราชธานี	1	1	1	480	539	254	39	317	601	318	125	2816
อ.กุดข้าวปุ้น				38	32	1	1	2	1			75
อ.เขมราฐ				4	9	1		22	49	24	14	123
อ.เขื่องใน				10	18	5		37	92	17	3	182
อ.โขงเจียม				2	1			14	20	11	4	52
อ.ดอนมดแดง				22				25				47
อ.เดชอุดม		1		2	20	13	1	11	89	89	17	243
อ.ตระการพืชผล				156	45	24	2	4	2		1	234
อ.ตาลสุม				7	38	13	1					59
อ.ทุ่งศรีอุดม				12	6			22	12			52
อ.นาจะหลวย				19	7			38	14			78
อ.นาตาล								18	41	4	1	64
อ.นาเขีย				1	13	10	2		5	4		35
อ.น้ำขุ่น				25	28	2						55
อ.น้ำยืน	1			43	33	15		5	2	2		101
อ.บุญทรirk			1	7	77	24	16					126
อ.พิบูลมังสาหาร				9	21	6		32	78	31	9	186
อ.โพธิ์ไทร				34	29	6	1	1				71
อ.ม่วงสามสิบ				31	31	49	9	6	31			158
อ.เมืองฯ				7	13	5	1	44	76	44	43	233
อ.วารินชำราบ				12	32	20	2	16	74	45	24	225
อ.ศรีเมืองใหม่				56	41	15		5	1	2	1	121
อ.สว่างวีระวงศ์				8	6	3		16	18	5	1	57
อ.สำโรง				24	43	36	2		1	2		108
อ.สิรินธร				4	4	6	1	6	12	38	5	76
อ.เหล่าเสือโก้ก				10	9			21	15			55
ผลรวมทั้งสิ้น	1	1	1	480	539	254	39	317	601	318	125	2816

ที่มา: ข้อมูล สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2559

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากรัฐในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายแบบเป็นกันเองก่อน โดยใช้วิธีสนทนาในเบื้องต้นเริ่มจากการสนทนาเรื่องทั่วไปแล้วจึงทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อศึกษาบทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านกับการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
6. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ผล

1. ประชากรและการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) คือประชาชนกองทุนหมู่บ้าน ภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ วิชาการ รัฐ วิชาการ ออมสิน วิชาการ เพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ชกส.) พัฒนาชุมชน และพนักงานประจำจังหวัดของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดประเด็นไว้ก่อนล่วงหน้าเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดโดยเปิดโอกาสให้ผู้สนทนาถามและแสดงความคิดเห็นไปพร้อมและสังเกตลักษณะการตอบคำถามที่แสดงออกมาในขณะนั้นว่ามีความ

ต้องการอย่างไรบ้างเพื่อสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเรื่องบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทแนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับประชารัฐแนวคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แนวคิดและแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและงานวิจัยอื่นๆที่สอดคล้องกับงานที่กำลังศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์

3.2 ศึกษารูปแบบและเทคนิควิธีการสัมภาษณ์ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และข้อควรปฏิบัติของนักวิจัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำราและขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย อันจะนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นที่จะศึกษา

3.3 สร้างแนวคำถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับกลุ่มตัวอย่าง โดยจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องลักษณะของคำถาม จะเป็นประเภทคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน

3.4 คำถามสำหรับบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ในจังหวัดอุบลราชธานี

3.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เช่นถามประวัติภูมิหลังก่อนมาอยู่ในตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้าน เช่นประกอบอาชีพอะไรมาก่อน เคยอยู่ในตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นหรือไม่ และเคยญาติมีใครดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นและเคยทำงานเกี่ยวกับภาคประชาสังคม หรือเคยอยู่ในตำแหน่งใดบ้างเป็นต้น

3.4.2 บทบาทโดยตรงของประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการขับเคลื่อนดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ เช่นการถามระยะเวลาในการอยู่ในตำแหน่ง บทบาทหน้าที่หลักในการรับผิดชอบที่ผ่านมากับกองทุนหมู่บ้าน และเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีต่างๆ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนอย่างไร

3.4.3 ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติในจังหวัดอุบลราชธานีด้านการสร้างความเข้าใจในการเสนอของงบประมาณ และการนำงบประมาณไปใช้ รวมถึงหลักการและวิธีการเหมาะสมหรือไม่

3.4.4 แนวทางการนำนโยบายโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ

3.4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึก และสมาร์ตโฟน

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเอกสาร

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสำรวจโดยใช้วิจัยเชิงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

4.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาวิธีการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์จากเอกสารงานวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา จะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

4.2.1 ใช้วิธีลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยการจดบันทึก และการถ่ายภาพ เป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียด และในกรณีที่ผู้วิจัยต้องการข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ได้ทำการลงพื้นที่สำรวจจะทำการติดต่อกับองค์กรและบุคคลที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างทางโทรศัพท์ ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความชัดเจนและกระจ่างมากยิ่งขึ้น เพื่อนำข้อมูลนั้นมาศึกษา

4.2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และใช้การสังเกตการณ์ร่วมด้วยในขณะที่มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม ที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดไปศึกษาและก่อนเริ่มการทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการ

นัดหมายวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งได้แจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ด้วยพร้อมทั้งให้ความมั่นใจในการให้ข้อมูลว่าจะไม่มีผลกระทบใดๆต่อผู้ให้สัมภาษณ์

4.2.3 ในวันที่ทำการสัมภาษณ์ ขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียงตลอดระยะเวลาการสัมภาษณ์ โดยไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการให้ข้อมูล ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้จดบันทึกประเด็นสำคัญและเมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลต่างๆ ตามความเป็นจริงโดยไม่มีการตีความทันที นอกจากนี้ยังได้บันทึกเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก หรือ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยขณะที่ทำการสัมภาษณ์ รวมถึงได้ขออนุญาตติดต่อกับผู้ให้สัมภาษณ์ ภายหลัง หากต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

4.2.4 ข้อมูลการสัมภาษณ์ หลังจากได้ข้อมูลสัมภาษณ์มาในแต่ละวันกรณีที่เป็น การจดบันทึกก็จะมาทำการเรียบเรียงใหม่ตามลำดับก่อนหลังข้อมูลจากการบันทึกเสียงด้วย สามารถ โฟนก็จะทำการถอดข้อมูลของแต่ละวัน เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเรียบเรียงข้อมูลเอกสารในเบื้องต้น โดยการจัดลำดับก่อนหลังซึ่งก็ดูจากวันที่ลง สัมภาษณ์โดยแยกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน เครือข่าย ภาครัฐ พร้อมแยกให้เป็นหมวดหมู่ และตัดส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องแล้วมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเป็นเหตุเป็นผลและปรับคำพูดตามความ เข้าใจของผู้วิจัย ให้เป็นภาษาทางวิชาการพร้อมประมวลผลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันสัมภาษณ์มีสอง ประเด็นหลักที่นำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมจากแบบสัมภาษณ์ คือการสังเกตกริยาท่าทางของผู้ให้ สัมภาษณ์ว่ามีพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจโดยสังเกตจากสีหน้าท่าทางเป็นหลักแล้วนำไปประกอบการ วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาและ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) จะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอบทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานีโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่ออธิบายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยอันนำไปสู่การตอบคำถามโดยผลการศึกษาได้จากการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีส่วนร่วมการดำเนินการตามบทบาทของประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านขบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเองอีกทั้งภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องอันนำไปสู่การปฏิบัติตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดโดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้านข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประชาชนกองทุนหมู่บ้าน ประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล ระดับอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้อง จังหวัดอุบลราชธานีและจากการสนทนากลุ่มและสังเกตการณ์พบว่าประชาชนกองทุนหมู่บ้านโดยส่วนมากมีตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นและทำงานภาคประชาชนโดยมีตำแหน่งมากกว่าหนึ่งตำแหน่งดังต่อไปนี้

1.1 บทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านเป็นผู้มีความรอบรู้งานหลายด้านเข้าใจบทบาทของตนพอสมควรในการดำเนินการพบว่าประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านโดยส่วนมากสวมหมวกหลายใบทำงานทั้งภาคประชาชน และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สออบต.) ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน (กม.) และทำงานภาคประชาชนควบคู่ไปกับเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน

จากการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ประชาชนกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 12 อำเภอได้แก่อำเภอดงหลวง อำเภอนาจะหลวย พืชผล อำเภอดอนมดแดง อำเภอสรีเมืองใหม่ อำเภอโขงเจียม อำเภอสรินทร อำเภอนาจะหลวย

อำเภอทุ่งศรีอุดม อำเภอภูษทริก อำเภอเชียงใน อำเภอวังสามสิบและอำเภอเหล่าเสือโก้กพบว่า ประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) เป็นส่วนมาก รองลงมาคือตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้วิจัยแยกเป็นตำแหน่งรายอำเภอ ดังนี้

เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) จำนวน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเหล่าเสือโก้ก อำเภอตระการพืชผล อำเภอทุ่งศรีอุดม อำเภอนาจะหลวย อำเภอกุดข้าวปุ้น อำเภอวังสามสิบ และอำเภอคอนมดแดง

โดยพบว่าประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านนั้นมีความสามารถหลายประการในด้านการเป็นตัวแทนและมีความสามารถเรียกประชุมสมาชิกในหมู่บ้านได้และเป็นผู้ที่กว้างขวางสามารถเชื่อมประสานร่วมงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้ดีทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงเครือข่ายภาคประชาชน

ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอภูษทริก อำเภอโขงเจียม อำเภอสิรินธร และอำเภอเชียงใน

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่าส่วนมาก มีตำแหน่งมากกว่าหนึ่ง

ตำแหน่งและมีเครือข่ายดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับตำบล อำเภอ มีบทบาทและหน้าที่หลายด้าน และพบว่าประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีบทบาทที่สำคัญอีกหลายบทบาทในหมู่บ้านชุมชนคร่าวเดียวกัน ประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านฯ จึงมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการประสานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนให้ความรู้และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานราชการซึ่งสอดคล้องกับ

บุญเดือน หนะมี อายุ 51 ปี อยู่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 2 ตำบลกุดเรือ อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานีตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลกุดเรือกล่าวว่า “ผมเป็นคนของประชาชนเมื่อประชาชนเลือกมาแล้วก็ถือว่าประชาชนให้โอกาสตนจนได้รับการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมาแล้วหลายสมัย และปัจจุบันก็เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) ด้านประชาสังคมเป็นตัวแทนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (ศส.ปชต.) มีบทบาทเพื่อสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นและสร้างความเป็นพลเมืองให้กับหมู่บ้านเพื่อให้มีองค์กรประชาสังคมระดับตำบล และได้รับเลือกตั้งเป็นประธานกองทุนฯ ตนมีบทบาทในการผลักดัน โครงการต่างๆ เข้าสู่หมู่บ้านมากมายจนได้รับความไว้วางใจจากหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นอย่างดี” (สัมภาษณ์ 5 กรกฎาคม 2559)

บัวแดง นารีรัตน์ อายุ 62 ปี อยู่บ้านเลขที่ 79 หมู่ที่ 3 ตำบลดอนมดแดง อำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอคอนมดแดงกล่าวว่า “ผมอยู่กับชาวบ้านมานานคลุกคลีและเป็นตัวแทนหมู่บ้านมาโดยตลอดจึงยอมรับว่าผมมีหมวกหลายใบในการทำงานกับหมู่บ้านและชุมชนปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) และเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) และยังทำงานด้านภาคประชาสังคมเคยดำรงตำแหน่งรองประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอคอนมดแดง” (สัมภาษณ์ 20 กรกฎาคม 2559)

เฉลิมศักดิ์ สุภักษ์ อายุ 53 ปี อยู่บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 2 ตำบลยางสักกระโพหลุ่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล มา 4 ปี อาชีพค้าขาย เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) ยางสักกระโพหลุ่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานีกล่าวเพิ่มเติมว่า “เดิมทีผมก็ไม่ได้สนใจการเมืองเท่าที่ควรเนื่องจากครอบครัวผมและเครือญาติล้วนแต่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเป็นผู้นำหมู่บ้านจึงมีโอกาสได้เรียนรู้งานหลากหลาย” (สัมภาษณ์ 20 กรกฎาคม 2559)

สมพงษ์ คำพันธ์ อายุ 66 ปี อยู่บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 1 ตำบลแพงใหญ่ อำเภอเหล่าเสือโก้กจังหวัดอุบลราชธานี ตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล มา 4 ปี เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) เหล่าแดง อำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานีปัจจุบันเป็นเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอเหล่าเสือโก้ก กล่าวเสริมว่า “กระผมมีความสนใจที่จะเล่นการเมืองท้องถิ่นหรือการเป็นผู้นำเมื่อมีการเลือกตั้งผมก็จะลงเลือกตั้งบางครั้งก็สอบต.บางครั้งที่สมหวังก็มีผมมีญาติห่างๆ กันเป็นนักการเมืองท้องถิ่น” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่มประชากรตัวอย่างแบบเผชิญหน้าและสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบว่าประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี โดยส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นหรือมีสถานภาพทางสังคมเป็นที่ยอมรับเป็นผู้นำชุมชนด้านความคิด มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่รุ่นญาติพี่น้องที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดและมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพึ่งพาและยังมีสัมพันธ์ที่ดีต่อหน่วยงานภาครัฐยังมีความเกรงใจและอำนาจในการตัดสินใจในยังเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

จะเห็นได้ว่าด้านบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนปฏิบัติโดยแท้จริง และปฏิบัติออกมาจริงปรากฏผลเชิงประจักษ์ ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับความไว้วางใจให้ไปเป็นตัวแทนของเขาหรือตามที่สังคมกำหนด

2. บทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติในจังหวัดอุบลราชธานี

รายละเอียดการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชาชนกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ ระดับตำบล สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หน่วยงานภาคีภาครัฐ ธนาคาร พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในจังหวัดอุบลราชธานีจากการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจากข้อสังเกตของผู้ทำการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นข้อสังเกตและเป็นประเด็นที่ให้ความสนใจมีสองกลุ่มคือ โดยกลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญบทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนฯ ได้แก่อำเภอโขงเจียม อำเภอคอนมดแดง อำเภอเขื่องใน อำเภอสรินทร อำเภอทุ่งศรีอุดม อำเภอนาจะหลวย อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอเหล่าเสือโก้ก และธนาคาร และกลุ่มที่สองมองว่าประชาชนเครือข่ายยังไม่เข้าใจบทบาทในการดำเนินโครงการฯ ได้แก่พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน และภาคประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและแยกออกเป็นหมวดหมู่จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เป็นข้อสังเกตดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่ให้ความสำคัญกับบทบาทประธาน กองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการฯ

ประเด็นศึกษา	ด้านการแสดงออก	การดำเนินตามกิจกรรม	ความสัมพันธ์	บริบทหมู่บ้านในการดำเนินกิจกรรม
ข้อมูลพื้นที่				
1. ด้านบทบาท	- ด้านภาวะผู้นำเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสดงออกมีทักษะในการพูดที่ดูน่าเชื่อถือ	- ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านทุกอย่างไม่ว่าจากหน่วยงานไหนก็มีการดำเนินตามนโยบาย	- เป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติมีวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยมีความเชื่อถือในตัวผู้นำให้การยอมรับบทบาทด้านสังคม	- ในการดำเนินงานพบว่าการบริหารกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับ A-B และพบว่าได้รับงบประมาณตามหลักเกณฑ์ระดับต้นๆ
2. การมีส่วนร่วมในการประสานเชื่อมโยงภาคี	- พบว่าประธานเครือข่ายฯ มีการประสานหน่วยงานภาครัฐ , ก่อนตัดสินใจดำเนินการใดๆ ทุกครั้งเพื่อชี้แจงแนวทางที่จะดำเนินการต่างๆ	- ในการทำกิจกรรมต่างๆเป็นลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกันในรูปแบบขอความร่วมมือ และขอความช่วยเหลือ เชิงเอื้อเพื่อต่อกัน	- ให้ความสำคัญภาคีมีการประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินโครงการ โดยจัดเวทีเป็นลักษณะประชุมชี้แจงแนวทางเป็นรายอำเภอ	- พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความสนใจและตื่นตัวในการดำเนินโครงการฯ และเข้าร่วมประชุมตามที่กำหนด

2.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนิน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ

บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนิน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ ในจังหวัดอุบลราชธานีจากข้อสังเกตพบว่าประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านมีการประชุมประชาคมทุกอำเภอและอำเภอที่เข้มแข็งจะมีการประชุมประชาคมบ่อยซึ่งระเบียบว่าด้วยการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพ.ศ.2551 กำหนดให้มีการประชุมประจำเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพียงแต่เป็นการประชุมตามกิจกรรมเท่านั้น ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคณะกรรมการกองทุนในการดำเนิน โครงการฯ โดยการจัด

เวทีประชุมอย่างต่อเนื่องเพื่อการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านให้ทราบถึงการปฏิบัติตามแนวทางโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐเพื่อทราบถึงแหล่งที่มาเงินทุนและจะนำไปใช้อย่างไรให้เกิดประโยชน์และไม่ขัดต่อระเบียบฯ และควรสนับสนุนอำนาจการตัดสินใจของประชาชนมีจิตสาธารณะอย่างแท้จริงไม่มีนัยแอบแฝงสอดคล้องกับ

สฤณี โนนใหญ่ อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 3 ตำบล โนนรัง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ตำแหน่งประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีกล่าวว่า “ผมภาคประชาชนมากกว่า 15 ปี ในการ ดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ คนได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน ภายใต้แนวทางประชารัฐเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านได้รับทราบแนวทางปฏิบัติหรือตามกฎระเบียบข้อบังคับโดยในการประชุมหารือเพื่อให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะปัญหาและความต้องการและเสนอต่อที่ประชุม โดยคณะกรรมการจะต้องบันทึกปัญหาความต้องการไว้เน้นความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้และเปิดเผยทุกกรณีเพื่อให้ชุมชนได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนกิจกรรมโครงการจะต้องมีลักษณะที่เน้นให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริงรวมทั้งไม่มีลักษณะหรือมีนัยแอบแฝงโดยใช้หลักขบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน โดยผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน” (สัมภาษณ์ 1 สิงหาคม 2559)

วชิรวิทย์ กิ่งวรรณ อายุ 71 ปี อยู่บ้านเลขที่ 133 หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียมจังหวัดอุบลราชธานี อาชีพทำนา ตำแหน่งประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านอำเภอโขงเจียมกล่าวว่า “ผมได้มีส่วนสนับสนุนให้หมู่บ้านได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก โดยมีการเรียกประชุมประชาคมในระดับหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ เพื่อแจ้งแนวทางการดำเนินการเรื่องการขอรับงบประมาณโครงการตามระเบียบฯ ” (สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2559)

2.2 บทบาทหน้าที่ในการประสานเชื่อมโยง กับหน่วยงานภาคี ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนพบว่ามีบางอำเภอยังมีการขอคำปรึกษากับหน่วยงานภาครัฐและมีการประสานภาคีอื่นๆ เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ

ทองพล มอบหมาย อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 5 ตำบลนิคมคำโดมน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานีตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอมา 5 ปี และเคยเป็นกำนันตำบลนิคมคำโดมน้อยมาหลายสมัยกล่าวว่า “ผมได้รับตำแหน่งกำนันแทนทองมาปกติผมเป็นคนที่มีนิสัยชอบพูดชอบเสนอเวลาสงสัยเมื่อมีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเช่นเมื่อตอนเข้าร่วมรับนโยบายที่อิมแพคเมืองทองธานีเมื่อวันที่ 27 เดือนกุมภาพันธ์ 2559 ผมได้ยกมือถามท่านนายกประยุทธ์ จันทร์โอชา เรื่องการขอสนับสนุนเงินให้กับหมู่บ้านนั้นว่ามีไม่เพียงพออยากให้

อำเภอสิรินธร ได้รับชักสามสิบล้านถึงจะเพียงพอและเมื่อมีโอกาสผมต้องถามจนเข้าใจจนชาวบ้านยอมรับและชอบมาปรึกษาและได้เข้ามาดำรงตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอและได้กล่าวเสริมว่าเนื่องจากตนเคยเป็นกำนันในท้องถิ่นมาก่อนผู้ใหญ่บ้านให้ความนับถือและมาขอคำแนะนำในเรื่องต่างๆ มากมายคนในอำเภอมีความสามัคคีทั้งอำเภอผมจึงเป็นหลักในการให้คำปรึกษาต่างๆ ทุกโครงการที่รัฐบาลสนับสนุนมาด้านขบวนการและวิธีการก็ได้ประชุมซักซ้อมแนวทางการของงบประมาณระดับอำเภอ/ตำบลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอีกทั้งยังทำหน้าที่ประสานกับภาคีที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ธนาคาร พัฒนาชุมชน สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สาขา และยังสนับสนุนส่งเสริมแหล่งวัตถุดิบที่ดีมีคุณภาพให้กับหมู่บ้านอำเภอสิรินธร มีจำนวนหมู่บ้าน 76 หมู่บ้าน” (สัมภาษณ์ 23 สิงหาคม 2559) และสอดคล้องกับ

อัครพงษ์ ขุนหอม อายุ 42 ปี ตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารออมสิน สาขาเชิงในอำเภอเชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการมากกว่า 5 ปีกล่าวว่า “ธนาคารได้มีการประชุมปรึกษาร่วมกับประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อซักซ้อมหารือ และกำหนดแนวทางให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน” (สัมภาษณ์ 15 สิงหาคม 2559)

ตารางที่ 4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่สองมองว่าประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านยังไม่เข้าใจบทบาทในการดำเนินโครงการฯ

ประเด็นศึกษา ข้อมูลพื้นที่	การดำเนินงาน			บริบทหมู่บ้านใน การดำเนิน กิจกรรม
	ด้านการแสดงออก	กิจกรรม	ความสัมพันธ์	
1. ด้านบทบาท	- พบว่าด้านภาวะผู้นำ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถบ้างแต่ ยังไม่เข้าใจบทบาท ภาคประชาชน เท่าที่ควร - ด้านความคิดพบว่า ในการตัดสินใจต่างๆ ยังต้องอาศัยภาครัฐ	- ไม่ให้ความ สนใจในกิจกรรม ของหมู่บ้าน เท่าที่ควร นอกจากสิ่งที่ กำหนดให้ทำนั้น มีเรื่องรายได้และ ผลประโยชน์เข้า มาเกี่ยวข้อง	- เป็น ความสัมพันธ์ แบบเครือญาติ ในการตัดสินใจ ยังมีความเกรงใจ กันจึงไม่มีโอกาส เลือกคนที่มี ความรู้ ความสามารถจริง เข้ามาเป็นผู้นำ	- ในกาดำเนินงาน พบว่าการบริหาร กองทุนหมู่บ้าน ไม่ประสบ ผลสำเร็จ เท่าที่ควรหรืออยู่ ในระดับ C-D ส่งผลให้ได้รับ งบประมาณล่าช้า

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นศึกษา ข้อมูลพื้นที่	ด้านการแสดงออก	การดำเนินงาน		บริบทหมู่บ้านใน การดำเนิน กิจกรรม
		กิจกรรม	ความสัมพันธ์	
2. การมีส่วนร่วม ร่วมในการ ประสาน เชื่อมโยงภาคี	-พบว่าประธาน เครือข่ายฯมีการ ประสานหน่วยงาน ภาครัฐ ,ก่อนตัดสินใจ ดำเนินการใดๆ เนื่องจากการได้รับ ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง และไม่เข้าใจในวิธีการ ดำเนินโครงการฯ	-ในการทำ กิจกรรมต่างๆ เป็นลักษณะ พึ่งพิงซึ่งกันและ กันในรูปแบบขอ ความร่วมมือ และ ขอความ ช่วยเหลือ เจริญ เอื้อเพื่อต่อกัน	-ให้ความสำคัญ กับภาคีมีการ ประชุมเพื่อหา แนวทางการ ดำเนินโครงการ โดยจัดเวทีเป็น ลักษณะประชุม ชี้แจงแนวทางมี น้อยขาดการรับรู้ ของคนใน หมู่บ้าน	-พบว่าขาด กระบวนการมี ส่วนร่วมระหว่าง ภาครัฐ และภาค ประชาชนในการ ดำเนินการและกา รับรู้ข้อมูล ข่าวสารหรือรับรู้ เพียงบางกลุ่ม

จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่มประชากรตัวอย่างแบบ
เผชิญหน้าและสัมภาษณ์เชิงลึกและจากการสังเกตการณ์กลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบบทบาทประธาน
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานีของแต่ละอำเภอ พบว่าเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน
และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เช่นพ่อค้า เจ้าหน้าทีภาครัฐ มีนัยแอบแฝงในเรื่องผลประโยชน์เข้ามา
เกี่ยวข้องซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐเองเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือการชี้แจงโครงการ มีการขับเคลื่อนให้หมู่บ้าน
และชุมชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนและมีการแนะนำโครงการต่างๆ โดยอาศัยความเชื่อถือนของชาวบ้าน
ทำตามที่ตนแนะนำเช่นการเลือกโครงการและแนวทางที่ตนกำหนด สอดคล้องกับ

ศิริพร ค้วงทอง อายุ 52 ปี ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชน ชำนาญการ อำเภออุด
ชาวี จังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า “ด้านบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานที่ผ่านมาั้นประธาน
กองทุนฯ ทั้งระดับอำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน โดยตัวพี่เองเป็นนักวิชาการพัฒนาชุมชนอำเภออุดชาวี
ได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและขออนุญาตเอ่ยถึง (นายพิศณุ เกษี)
ประธานกองทุนหมู่บ้านระดับ อำเภออุดชาวี และ เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
(สอบต.) ไม่มีการชี้แจงหรือประชุมให้อำเภอทราบเพียงแต่อำเภอต้องเข้าไปติดตามจากสำนักงาน
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเอง เพื่อรับคำสั่งชี้แจงแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องตาม

ระเบียบฯ และเจ้าหน้าที่แจ้งว่าโครงการไหนจะผ่านบ้างและโครงการไหนไม่ให้ทำแล้วจึงมาคัดเลือกโครงการฯ และให้คำแนะนำโครงการที่สามารถทำได้กับหมู่บ้าน” (สัมภาษณ์วันที่ 28 กรกฎาคม 2559) ซึ่งสอดคล้องกับ

อรุโณทัย จันทวิสุข อายุ 53 ปี นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี รับผิดชอบงานกองทุนหมู่บ้านมา 8 ปีกล่าวว่า “ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการดำเนินงานโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ โดยเฉพาะยึดแนวความคิดของตนเป็นใหญ่ไม่สามารถแนะนำประธานกองทุนฯหรือประชาชนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้ซึ่งตนในฐานะเจ้าพนักงานรัฐจะเห็นได้ว่าพัฒนาชุมชนถือได้ว่าเป็นพี่เลี้ยงให้กับกองทุนหมู่บ้านโดยการให้คำแนะนำเชื่อมโยงประสานทำความเข้าใจให้กับหมู่บ้านชุมชนในการดำเนินโครงการฯ” (สัมภาษณ์ วันที่ 30 กรกฎาคม 2559)

พรพิมล เจริญสกุลทรัพย์ อายุ 54 ปี ตำแหน่งพนักงานพัฒนากองทุนหมู่บ้าน สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จังหวัดอุบลราชธานีขอพูดถึงบทบาท “ประธานกองทุนหมู่บ้านไม่ทำความเข้าใจโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐทำให้ไม่เข้าใจบทบาทในการดำเนินโครงการเมื่อมีปัญหาอุปสรรคไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทำให้ถูกครอบงำจากภาครัฐ และผู้รับเหมา และกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ส่วนในด้านหลักวิธีการดำเนินโครงการถือว่าเหมาะสม” (สัมภาษณ์ วันที่ 1 สิงหาคม 2559)

3. เสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติ

ในการนำนโยบายการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐด้านขั้นตอนและวิธีการเสนอบริการของบประมาณมีปัญหาคือระยะเวลาดำเนินการช้า ชาวบ้านได้รับเงินในการทำตามโครงการช้า เอกสารมีการใช้เอกสารเยอะและขาดการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องผู้จัดทำเอกสารยังสับสนเอกสารไม่เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศบางส่วนทำนอกเหนือจากระเบียบมีการเพิ่มเติมวิธีการเบิกทำให้เกิดความสับสนและล่าช้าเกิดช่องทางการรับเรียกค่าบริการต่างๆ และอีกอย่างการให้ประธานเครือข่ายตำบล/อำเภอ เช่นทำให้ล่าช้าและเป็นการเพิ่มขึ้นตอนมากขึ้นในส่วนหลักและวิธีการตามระเบียบฯมีความยุ่งยากหลายขั้นตอนระเบียบฯ มีความยุ่งยากหลายขั้นตอนเกินไป

รายละเอียดการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในประเด็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล ระดับอำเภอ พัฒนาชุมชน พนักงานสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดอุบลราชธานีและการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย

3.1 ด้านขบวนการ วิธีการเสนอของบประมาณ โครงการ ระยะเวลา กรอบการพิจารณาโครงการ

ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านมีบทบาทหน้าที่ในการเชื่อมประสานนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสู่การปฏิบัติในการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน บนพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน และหลักการพึ่งพาตนเองส่งเสริม พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของกองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ผ่านเวทีประชาคม

ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนที่สำคัญในการดำเนินโครงการฯ ให้สอดคล้องตามระเบียบฯและเข้าใจปัญหาอุปสรรค และความต้องการของหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ

อรุณทัย จันทวิสุข อายุ 53 ปี นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี รับผิดชอบงานกองทุนหมู่บ้านมา 8 ปีกล่าวว่า “ผมคลุกคลีกับกองทุนหมู่บ้านมานานตั้งแต่เริ่มมีกองทุนหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2545 โดยประมาณประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองมีโครงการผ่านมาหลายโครงการเช่น โครงการ SML และล่าสุดการดำเนินงานโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ โดยเฉพาะขีดแนวความคิดของตนเป็นใหญ่ไม่สามารถแนะนำประธานกองทุนฯหรือประชาชนให้ไปทำตามวัตถุประสงค์ได้ซึ่งตนในฐานะเจ้าพนักงานรัฐจะเห็นได้ว่าพัฒนาชุมชนถือได้ว่าเป็นพี่เลี้ยงให้กับกองทุนหมู่บ้านโดยการให้คำแนะนำเชื่อมโยงประสานทำความเข้าใจให้กับหมู่บ้านชุมชนในการดำเนินโครงการฯ” (สัมภาษณ์ วันที่ 30 กรกฎาคม 2559)

สุรพล สิงห์จันทร์ อายุ 48 ปีอยู่บ้านเลขที่ 142 หมู่ที่ 8 ตำบลคูมใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบจังหวัดอุบลราชธานีเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลคูมใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ อาชีพทำนาขอแสดงความคิดเห็น “เรื่องการการดำเนินตามขบวนการวิธีการล่าช้าเพราะเอกสารเยอะและขาดผู้รู้ ที่แท้จริง ชาวบ้านได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องไม่ชัดเจนสับสนกับการดำเนินการตามโครงการเจ้าหน้าที่รัฐประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านให้ข้อมูลที่ไม่เป็นแนวทางเดียวกัน” (สัมภาษณ์ วันที่ 5 สิงหาคม 2559)

3.2 ด้านการนำเงินงบประมาณไปใช้

ขั้นตอนการเบิกจ่ายและการถอนเงิน ให้คณะผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำแบบแผนการใช้จ่ายเงิน (อคป. 17) พร้อมแนบเอกสารหลักฐานการประมาณการการใช้จ่ายเงิน เช่น ใบเสนอราคา ใบสืบราคา จัดส่งให้คณะผู้รับผิดชอบการเบิกจ่ายเงินและจัดทำบัญชี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและดำเนินการเบิกจ่าย (แนวทางการดำเนินงาน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ)

การเบิกจ่ายงบประมาณ โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐพบว่ามีปัญหาเรื่องการเบิกจ่ายล่าช้าและมีการเรียกเก็บเงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยผ่านการเซ็นผ่านโครงการฯ ทั้งจากหน่วยงานรัฐและประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านพบว่าการดำเนินการนอกเหนือจากระเบียบฯ และแนวทางการเบิกจ่ายทำให้เกิดช่องของกลุ่มผลประโยชน์แอบแฝงซึ่งสอดคล้องกับ

สายตา สีนวล อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 148 หมู่ที่ 10 ตำบลคอแลน อำเภอนุชนอก จังหวัดอุบลราชธานีเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน อาชีพเกษตรกรกล่าวว่า “การของบประมาณโครงการ ไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงเพราะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่รัฐ พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านว่าหากไม่เสนอโครงการตามที่แนะนำโครงการจะไม่ได้รับอนุมัติเงินงบประมาณการเบิกจ่ายยุ่งยากต้องให้ประธานเครือข่ายเซ็น เป็นการเพิ่มขึ้นตอนขึ้นมาซึ่งในระเบียบฯ ไม่มีขั้นตอนนี้ สำหรับการนำงบประมาณมาใช้ประชาชนเกิดความกลัวไม่กล้าจัดซื้อจัดจ้างเอง ด้านหลักและวิธีการตามระเบียบฯ ไม่เหมาะสมชาวบ้านดำเนินการตามโครงการ ได้ลำบากธนาคารก็ไม่ยอมให้เบิกจ่ายถ้าไม่มีลายเซ็นประธานเครือข่ายกองทุนและจากอำเภอ” (สัมภาษณ์ วันที่ 17 สิงหาคม 2559) และ

บุญมี จิตธรรม อายุ 60 ปี อยู่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเป็นคณะกรรมการกองทุนฯ อาชีพเกษตรกรกล่าวว่า “ด้านขบวนการ วิธีการ ของของบประมาณมีปัญหาคือระยะเวลาดำเนินโครงการ ชาวบ้านได้รับเงินในการทำตามโครงการช้า เอกสารมีการใช้เอกสารเยอะและขาดการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องผู้จัดทำเอกสารยังไม่สับสนเอกสารไม่เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ บางส่วนทำนอกเหนือจากระเบียบมีการเพิ่มเติมวิธีการเบิกทำให้เกิดความสับสนและล่าช้าเกิดช่องทางการรับเรียกค่าบริการต่างๆ และอีกอย่างการให้ประธานเครือข่ายตำบล/อำเภอ เช่น ทำให้ล่าช้าและเป็นการเพิ่มขึ้นตอนมากขึ้นในส่วนหลักและวิธีการตามระเบียบฯ มีความยุ่งยากหลายขั้นตอนระเบียบฯ มีความยุ่งยากหลายขั้นตอนเกินไป” (สัมภาษณ์ วันที่ 25 กรกฎาคม 2559)

คำภา กัญญา อายุ 58 ปี อยู่บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 3 ตำบลคอนสวรรค์ อำเภอหนองหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านกล่าวว่า “ด้านขบวนการ วิธีการ เสนอของงบประมาณและการเบิกจ่ายมีปัญหาได้รับคำแนะนำที่ผิดจากเจ้าหน้าที่ กทบ.และประธานเครือข่ายว่าต้องทำแบบนั้นแบบนี้การเลือกโครงการถ้าเป็น โครงการรถไฟจะผ่านการอนุมัติเร็วและถ้าเป็นปุ๋ยก็ต้องเป็นปุ๋ยเคมีเป็นต้น ส่วนด้านการเบิกจ่ายยุ่งยากมากเอกสารเยอะ ในระเบียบการเบิกจ่ายไม่มีการผ่านอำเภอไม่มีการผ่านประธานเครือข่ายเป็นการเพิ่มขึ้นตอนทำให้เกิดความล่าช้ามากธนาคารก็ไม่ยอมให้เบิกจ่ายถ้าไม่ผ่านการเซ็นจากอำเภอ และประธานเครือข่าย ด้านหลักการและวิธีการของระเบียบไม่มีความเหมาะสมหรืออาจเป็นเพราะว่าประชาชนไม่รู้ระเบียบเพราะขาดผู้ให้ความรู้ขาดการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง” (สัมภาษณ์ วันที่ 6 กรกฎาคม 2559)

ซาลี ส่งศรี อายุ 52 ปี อยู่บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 8 ตำบลกุดเรือ อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานีเป็นผู้ใหญ่บ้าน และเป็นคณะกรรมการกองทุนฯ มา 4 ปี เห็นคล้ายกับ

สายตา สีนวล อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 148 หมู่ที่ 10 ตำบลคอแลน อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน อาชีพเกษตรกร พูดเสริมว่า “ผมมีโอกาสได้เดินเรื่องดำเนินการของงบประมาณ ด้านขบวนการ วิธีการ เสนอของงบประมาณ มีปัญหาหลายอย่าง การเสนอโครงการได้รับคำแนะนำมาผิดๆ ประชาชนเกิดความสับสน ในการเสนอของงบประมาณ เช่นชาวบ้านมีความต้องการ โครงการที่เข้ากับบริบทของหมู่บ้านตนแต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะเครือข่ายแจ้งว่าโครงการไม่ผ่านให้เปลี่ยนโครงการใหม่ทำให้ล่าช้าและเกิดขบวนการแทรกแซงจากภาครัฐ ภาคเอกชนอย่างมาก ด้านหลักการและวิธีการถือว่าไม่เหมาะสมไม่สามารถควบคุมขบวนการนอกระบบได้ทำให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆเข้ามาหาผลประโยชน์จากหมู่บ้านและชุมชนหลากหลายกลุ่ม” (สัมภาษณ์ วันที่ 19 กรกฎาคม 2559), (สัมภาษณ์ วันที่ 17 สิงหาคม 2559)

มังกร มานะสี อายุ 35 ปี อยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 9 ตำบลวาริน อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานีตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้กล่าวว่า “หน่วยงานรัฐเช่นพัฒนากรอำเภอ และสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สาขาได้ประชุมประชาคมให้ความรู้แก่ผู้นำกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่นในการยื่นเสนอของงบประมาณจะต้องทำตามขั้นตอนอย่างไรบ้าง และแนะนำโครงการที่ทำได้และโครงการไหนจะผ่านง่าย แก่ผู้นำในอำเภอชาวบ้านให้การตอบรับนโยบายของรัฐถือว่าดีมาก อำเภอศรีเมืองใหม่มีจำนวน 121 หมู่บ้าน หมู่บ้านยื่นเสนอโครงการจำนวน 121 หมู่บ้านซึ่งโครงการที่เสนอไปเป็นโครงการรถสี่ล้อรถแทรกเตอร์ จำนวน 91 โครงการ โดยส่วนมากจะเป็นโครงการรถ

แทรกเตอร์ ซึ่งทางอำเภอได้แจ้งว่าโครงการนี้จะผ่านง่ายกว่าโครงการอื่น” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2559)

อัญชลี แซ่ลก กล่าวว่า “หนูในฐานะเจ้าหน้าที่ภาครัฐก็ปฏิบัติตามหน้าที่และตรวจสอบเอกสารในการเบิกจ่ายว่าครบถ้วนหรือไม่เท่านั้น” (สัมภาษณ์ 15 สิงหาคม 2559)

จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่มประชากรตัวอย่างแบบเผชิญหน้าและสัมภาษณ์เชิงลึกและจากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยทำให้ทราบถึงปัญหาการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าปัญหาในการดำเนินงานโครงการฯ เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านเองและเกิดความกลัวว่าหมู่บ้านของตนจะไม่ได้รับงบประมาณจึงยอมทำตามคำแนะนำของผู้รู้และผู้ที่ยึดให้ความเชื่อใจ ทำให้เกิดการแทรกแซงของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เมื่อมีงบประมาณมาก็มีคนมาเสนอว่าจะพาดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณชาวบ้านมีความกลัวและกังวลใจเกรงว่าขั้นตอนที่เสนอของงบประมาณนั้นยุ่งยากกลัวทำไปแล้วจะไม่ผ่านจึงยอมให้ผู้ที่ยึดใจในและไว้วางใจดำเนินการให้หรือยอมทำตามคำแนะนำดังกล่าว

4. แนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติ

แนวทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีขั้นตอนการดำเนินงาน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีการเรียกประชุมประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบลเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับฟังและรับมอบนโยบายจากรัฐบาลในการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจที่อิมแพคเมืองทองธานีเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559 สอดคล้องกับ

เฉลิมศักดิ์ สุภลักษณ์ กล่าวว่า “ผมเป็นประธานเครือข่ายระดับอำเภอได้ไปร่วมประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมการดำเนิน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐที่อิมแพคเมืองทองธานีเพื่อรับหลักการและแนวทางแล้วมาจัดประชุมเครือข่ายฯ ระดับตำบลเพื่อสร้างขบวนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและจัดทำโครงการเพื่อขอรับสนับสนุนเงินทุน” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2559) ซึ่งสอดคล้องกับ

ทองพูล มอบหมาย ตำแหน่งประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอลิขิตร์ อ่างถึงการประชุมเพื่อรับหลักการและรับมอบนโยบายที่อิมแพคเมืองทองธานี กล่าวว่า “หลังจากคน

ได้รับฟังนโยบายจากนายกรัฐมนตรื พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แจ้งให้เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน
ได้ประสานกองทุนหมู่บ้านทั่วประเทศรอกแบบสำรวจความพร้อมและความต้องการของหมู่บ้าน
และชุมชนในการดำเนิน โครงการฯส่งให้สำนักงานกองทุนหมู่บ้านสาขาประจำจังหวัด”

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยต้องการทราบบทบาทประธานเครือข่ายในการดำเนินโครงการฯ และปัญหาการดำเนินโครงการฯ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบแนวทางการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอเสนอข้อสรุปการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เน้นการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและสังเกตพฤติกรรมท่าทางที่แสดงออกที่บ่งบอกถึงความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจมาเป็นประเด็นประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1.1.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการทำการวิจัยทั้งสิ้น 18 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเน้นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นผู้มีความรู้และน่าเชื่อถือเป็นคนในพื้นที่จริงๆ และหลากหลายทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน หลายอาชีพเพื่อให้ได้ผลวิจัยตามความเป็นจริงมากที่สุด

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยตั้งแนวคำถามไว้ในใจเพื่อใช้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์โดยกำหนดคำถามตามประเด็นที่จะศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นมากที่สุด และใช้สมาร์ทโฟน เพื่อใช้บันทึกเสียงและถ่ายภาพโดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คือข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรเป้าหมาย เพื่อต้องการทราบว่าบทบาททางการเมืองของคณะกรรมการและผู้ใช้ข้อมูล มีตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นหรือมีเครือข่ายใดเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยหรือไม่

ส่วนที่ 2 คือบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ เพื่อต้องการทราบแนว

ทางการขับเคลื่อนดำเนินงานของประชาชนเครือข่ายกองทุนฯ ในจังหวัดอุบลราชธานี มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้หมู่บ้านได้รับเงินงบประมาณอย่างไรและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดหรือไม่

ส่วนที่ 3 คือปัญหาการการนำนโยบายโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติเพื่อต้องการทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นที่เป็นอุปสรรคต่อการได้รับงบประมาณของหมู่บ้านและสาเหตุของการเกิดปัญหาคืออะไร

ส่วนที่ 4 คือข้อเสนอแนะเพื่อต้องการทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้านและชุมชน และเพื่อวางแผนในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากตัวผู้วิจัยเองประเด็นแรกต้องเป็นผู้ฟังที่รับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการฯ **ประเด็นที่สอง** ในการจัดระเบียบข้อมูลเพื่อเรียบเรียงเป็นขั้นเป็นตอน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาจากแหล่งต่างๆ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจัดระเบียบวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่อค้นหาคำตอบของการวิจัยได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์และสามารถนำไปสู่การสรุปผลของการวิจัยได้

2. ข้อสรุป

การศึกษาวิจัยข้อค้นพบที่ 1 บทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในจังหวัดอุบลราชธานี นั้นพบว่า ประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านมาจากภาคประชาชน โดยเป็นการเลือกกันเองจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในระดับหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการในแต่ละกองทุนประกอบด้วยคณะกรรมการจำนวน 9-15 คนและมีการคัดเลือกในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค ส่วนมากมาจากผู้นำชุมชนมีทั้ง ผู้ใหญ่บ้าน อบต. สอ.บต. ข้าราชการเกษียณ รวมทั้งกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่มาของแต่ละหมู่บ้าน บางครั้งการทำงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านนั้นอาจทำควบคู่ไปกับภาครัฐเช่นในเวทีเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับฟังข่าวสารและความเคลื่อนไหวจากหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่น อำเภอ ธนาคาร เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยคนในหมู่บ้าน และเพื่อคนในหมู่บ้านของตนเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยสถานที่ที่มีการรวมกลุ่มหรือมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น ศาลาประชาคมหมู่บ้าน ศาลาวัด เป็นต้น โดยมีผู้นำชุมชนประธานกองทุนหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเข้ามาร่วมใช้เวทีพูดคุยเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นร่วมกันประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการเพิ่มความ

เข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐในการขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมในการรวมทั้งการมีส่วนร่วมในโครงการประชามในแต่ละหมู่บ้านเพื่อเสนอโครงการและสอบถามความต้องการของหมู่บ้านในการที่ต้องการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนของตน

การศึกษาวิจัยค้นพบข้อที่ 2 ปัญหาการการนำนโยบายโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติ พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่อยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เช่น พ่อค้า เจ้าหน้าทีภาครัฐ มีนโยบายแฝงในเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐเองเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือการขึ้นโครงการ มีการขับเคลื่อนให้หมู่บ้านและชุมชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนและมีการแนะนำโครงการต่างๆ โดยอาศัยความเชื่อถือนของชาวบ้านทำตามที่ดินแนะนำเช่นการเลือกโครงการและแนวทางที่ดินกำหนด แล้ว ยังมีกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นได้เข้ามาเพื่อเอื้อผลประโยชน์ต่อกัน และกลุ่มเอื้อประโยชน์ทางการเมืองในท้องถิ่นทำให้สมาชิกกลับไม่ค่อยกล้าที่จะเสนอปัญหา และความต้องการของตนเองและหมู่บ้านตนเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการติดตามและตรวจสอบการบริหาร

การศึกษาวิจัยค้นพบข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติควรมีบทลงโทษในการทำนอกเหนือระเบียบและแนวทางปฏิบัติให้เป็นทิศทางเดียวกันโดยใช้ขบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนรวมทั้งภาคีเครือข่ายโดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตั้งแต่ระดับนโยบายลงมาถึงระดับปฏิบัติในพื้นที่ เพื่อการมีส่วนร่วมควรที่จะให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้พัฒนาศักยภาพ ได้รับการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งรู้จักบทบาทและหน้าที่ตลอดจนได้ให้เข้าไปมีส่วนร่วมการกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนมากยิ่งขึ้นและสร้างเวทีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านและชุมชนได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทในการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้ทุกคนได้รู้สิทธิการเมืองภาคพลเมืองมากยิ่งขึ้นที่สำคัญเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านควรมีการดำเนินงานและติดตามการทำงานอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเมื่อมีงบประมาณมาถึงหมู่บ้านเพื่อผลประโยชน์ของหมู่บ้านควรติดตาม และประเมินผลการทำงานเป็นระยะและทำต่อเนื่อง

3. อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลและข้อค้นพบที่

3.1 บทบาทประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดอุบลราชธานีข้อค้นพบที่ (1) ข้อมูลส่วนบุคคลของประธาน

เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านโดยส่วนมากเป็นนักการเมืองท้องถิ่นหรือมีตำแหน่งในชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้การยอมรับในบทบาทการทำงานหลายอย่างในคราวเดียวกันและการอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติทำให้เกิดขบวนการมีส่วนร่วมแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน (2) ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการฯ พบว่าประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านพบว่าการประชุมประชาคมทำตามบทบาทแต่ยังไม่มี ความเข้าใจในบทบาทของตนเองและวิธีการดำเนินโครงการอย่างแท้จริงเพียงแต่เป็นผู้ประสานระหว่างหมู่บ้านและชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของวรินทร์ วิทยาวารุณี (2554) ที่ทำการวิจัยประเมินกระบวนการทำตามขั้นตอนของคณะกรรมการกองทุนฯ ว่าสามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ ของคณะกรรมการกองทุนฯ ในการดำเนินโครงการพบว่า คณะกรรมการมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความเข้าใจในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพในระดับน้อย เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขาดความรู้ความเข้าใจในโครงการนั้นๆ (3) ด้านการเสนอโครงการเพื่อของบประมาณพบว่าประธานเครือข่ายฯมีการให้ความรู้กับหมู่บ้านและชุมชนน้อยมาก โดยเฉพาะการปฏิบัติตามระเบียบหรือแนวทางดำเนินเนิงานอย่างเคร่งครัดเพียงแต่แนะนำให้กรอกเอกสารและเสนอโครงการตามที่ตนคิดว่าจะได้รับการจัดสรรงบประมาณเท่านั้น (4) ด้านการประชาคมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงเรื่องการดำเนินโครงการฯ พบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการประชุมประชาคมโดยส่วนมากแต่เมื่อพิจารณาด้านองค์ประชุมนั้นก็พบว่าองค์ประชุมไม่ครบตามที่กำหนดไว้ส่งผลให้ชาวบ้านรับรู้เรื่องโครงการหรืองบประมาณที่รัฐบาลสนับสนุนนั้นมีเพียงกลุ่มของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชนเท่านั้นขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในหมู่บ้านส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องร้องเรียนตามมาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยิ่งยศศรีจรูญ (2550) ที่ทำการวิจัยด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฯของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพบว่าพบว่ามีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการเอื้อให้กับกลุ่มเครือญาติและกลุ่มคณะกรรมการเองโดยในการประชาคมหมู่บ้านมีการรับรู้เพียงบางกลุ่มเท่านั้น (5) ด้านเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน กับหน่วยงานอื่นพบว่าประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านยังมีการประสานกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคีเพราะยังมีการเอื้อประโยชน์ร่วมกันและยังมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน

3.2 ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่ามีปัญหาในการดำเนินโครงการฯ (1) ขั้นตอนและวิธีการเสนอของบประมาณมีปัญหาขั้นตอนด้านเอกสารมีความยากเกินไป คือการดำเนินด้านเอกสารมีหลายขั้นตอนส่งผลให้ผ่านการอนุมัติโครงการเข้าเอกสารมีการใช้เอกสารเยอะและขาดการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องผู้จัดทำเอกสารยังสับสนเอกสาร

ไม่เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศบางส่วนทำนอกเหนือจากระเบียบฯเช่นใบเสนอผ่านเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านส่งผลให้มีการเรียกเก็บค่าดำเนินการ (2) การเสนอโครงการพบว่เกิดข้อจำกัดของโครงการ เพราะมีการแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์ทั้งจากเจ้าหน้าที่รัฐ ปรธาณเครือข่าย และกลุ่มพ่อค้าเข้ามาหลากหลายรูปแบบเช่นรูปแบบพาดำเนินการด้านขั้นตอนเอกสารและให้คำแนะนำกับชาวบ้านว่าถ้าทำโครงการนี้จะผ่านง่าย ทั้งที่ระเบียบฯเปิดกว้างแต่การปฏิบัติจริงกับไม่สามารถทำได้ ทำให้ประชาชนได้โครงการที่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง (3) ด้านการเบิกจ่ายเงินมีการเพิ่มเติมวิธีการนอกเหนือระเบียบฯทำให้เกิดความสับสนและล่าช้าและเป็นการเพิ่มขึ้นตอนให้ปรธาณเครือข่ายตำบล/อำเภอ เช่นทำให้ล่าช้า

3.3 แนวทางการนำนโยบายการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐไปปฏิบัติ (1) ปรธาณเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านควรสร้างความเข้าใจและแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการฯที่มาจากของโครงการฯชี้ให้เห็นคุณและโทษในการดำเนินการตามระเบียบและประโยชน์สร้างสำนึกที่ดีด้านความรับผิดชอบ รู้สึกตระหนักถึงคุณค่าของเงินงบประมาณที่ได้รับมาหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน (2) ควรสร้างจิตสำนึกที่ดีเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การบริหารโครงการฯ มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารโครงการฯและการจัดทำบัญชีเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและควรมีการให้ความรู้แก่ปรธาณกองทุนและกรรมการกองทุนควรมีความชัดเจนและถูกต้องเป็นแนวทางเดียวกันไม่ควรผ่านอำเภอควรมีการอบรมให้ความรู้กับปรธาณเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านให้มากกว่านี้ เพราะปรธาณเครือข่ายไม่มีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงและแนะนำอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจผิด ๆ อยากให้มีการเบิกจ่ายผ่านธนาคารโดยตรงไม่ต้องผ่านลายเซ็นซึ่งต้องมาเสียค่าใช้จ่ายในตรงนี้อีกต้องจ่ายเงินถึงเซ็นให้

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ปรธาณเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านควรเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ (Leadership) และมีความรับผิดชอบต่อนอง ต่อหมู่บ้านและชุมชนของตนเองในการคัดเลือกปรธาณเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านนั้นควรให้ความรู้และพัฒนาด้านภาวะผู้นำให้กับปรธาณเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านเพื่อที่จะได้เป็นต้นแบบในการพัฒนาปรธาณกองทุนระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้าน

4.2 ปรธาณกองทุนหมู่บ้านควรสร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมีความรับผิดชอบต่องังคม ส่งเสริมให้คณะกรรมการตระหนักถึงคุณธรรม รู้จักเสียสละ มีจิตสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตและรักบ้านเกิด

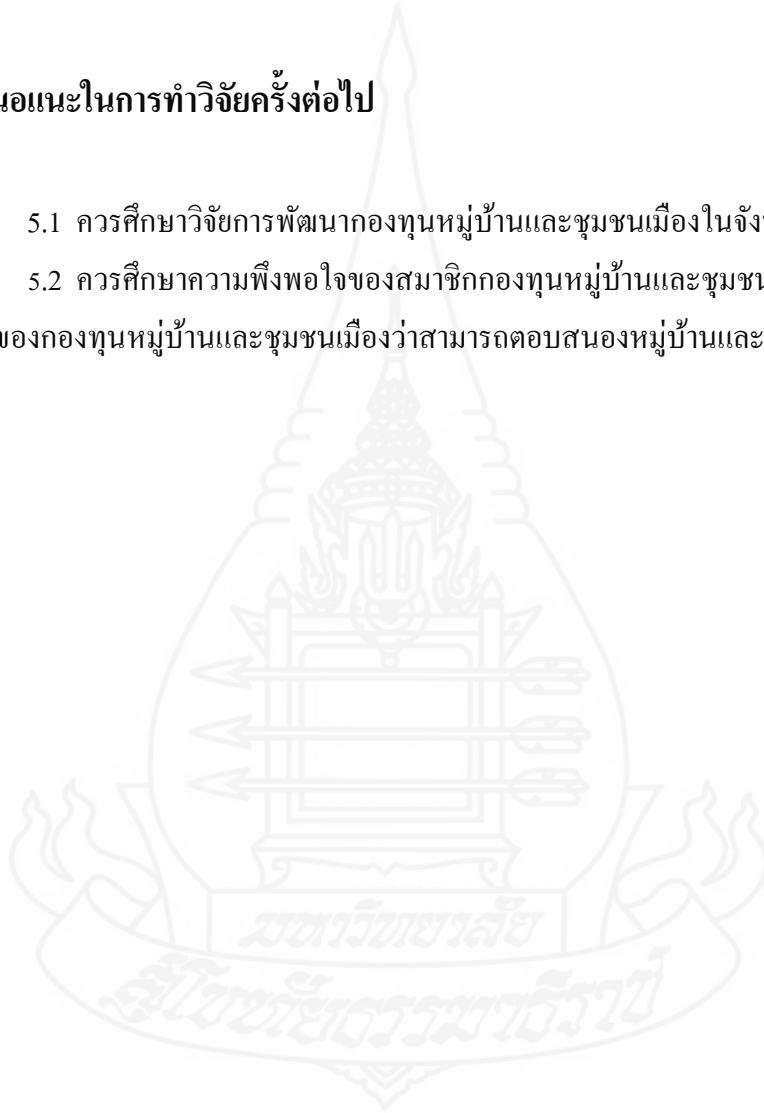
4.3 ด้านขบวนการสร้างความเข้าใจ ควรให้ความสำคัญกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านให้ทั่วถึงทุกอำเภอ

4.4 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งเสริมให้เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านเปลี่ยนบทบาทหันมาทำงานเชิงรุกโดยการพัฒนาตนเองกับชาวบ้านเพื่อให้เข้าถึงและเข้าใจบริบทชุมชนโดยแท้จริง

5. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.1 ควรศึกษาวิจัยการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี

5.2 ควรศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีต่อการให้บริการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าสามารถตอบสนองหมู่บ้านและชุมชน

บรรณานุกรม

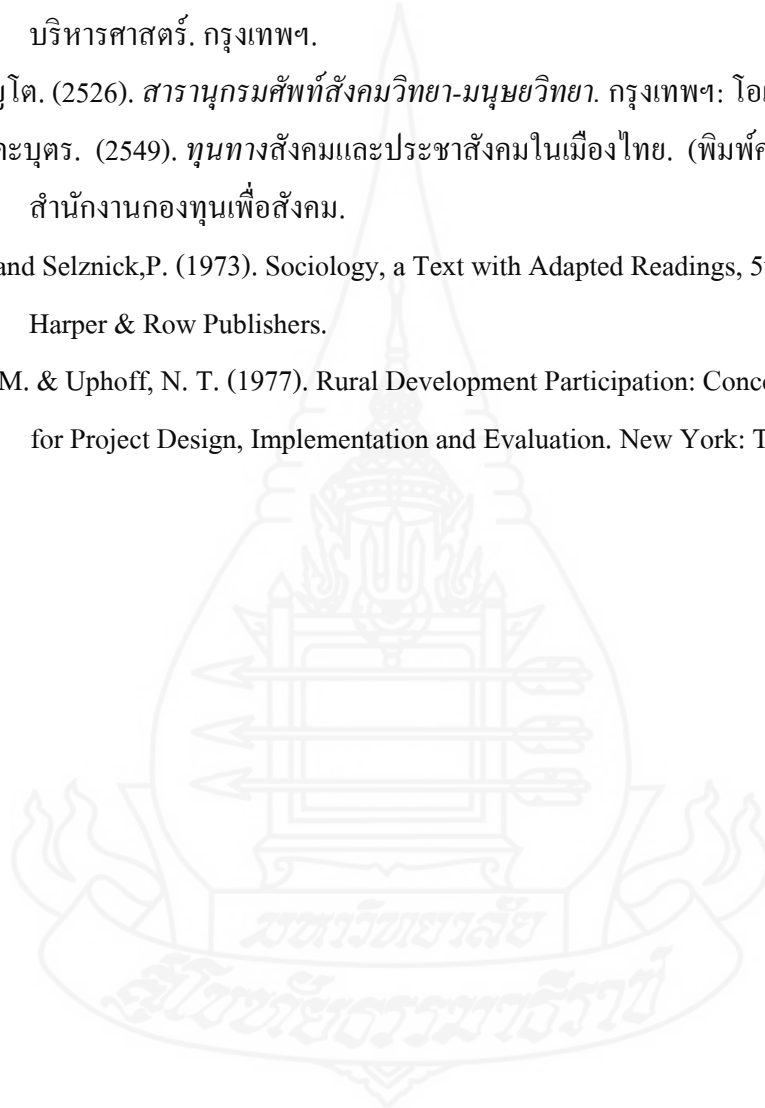

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ ศิริมังคละ. (2552). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เจด็จ อินสว่าง. (2544). คนดีของหมู่บ้าน: ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน. วารสารพัฒนาชุมชน (40), น. 22-28.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2542). ประชากรกับการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สุขุมและบุตร จำกัด.
- นิคม สุวรรณทา. (2542). ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญบา จันเจ็ก. (2550). บทบาททางการเมืองท้องถิ่นของผู้นาสตรีในเขตอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วรินทร์ วิทยาวรภูมิ. (2550). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณี กองทุนฯชุมชนนาร่องในเขตสวนหลวง. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปฐม นิคมมานนท์. (2529). การวางแผนและการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร: สมาคมการศึกษานอกระบบแห่งประเทศไทย. โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- ประเวศ วะสี. (2542). ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ปรีชา สารถิ. (2552). ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี. (ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประจักษ์. (2559, 19 เมษายน). คำนิยามนำคิด: จะให้ปลาหรือยื่นเบ็ดตกปลาให้ประชาชน. สืบค้นจาก <http://civill2558.blogspot.com/>

- มยุรี บุญวีริ์ว. (2553). การประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจชุมชนตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์: กรณีศึกษากลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตศิลปศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, กรุงเทพฯ.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ยิ่งยศ ศรีจรูญ. (2550). การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี. (ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- รวีวรรณ พงษ์ทองเมือง. (2545). ความรู้ความเข้าใจและการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. (ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมบุรณ์ หอมเอนก. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลมาบฝั อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการโครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: พิมพ์ตุลา
- สันติ รูจิจังสี. (2553). ความคิดเห็นของข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษาเฉพาะจังหวัดอ่างทอง. (ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิตศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุชาดา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2520). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 – 2559, กรุงเทพฯ
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2551). ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ

- ศุภชัย ขาวะประภาส. (2548). *นโยบายสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาพร กล่อมทองสุข. (2546). *ความพึงพอใจของประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดอ่างทอง*. (ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาศักดิ์) ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- อุทัย หิรัญโต. (2526). *สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มนุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เอนก นาคะบุตร. (2549). *ทุนทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม.
- Broom,L.and Selznick,P. (1973). *Sociology, a Text with Adapted Readings*, 5th Ed.New York : Harper & Row Publishers.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. New York: The Rural

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

“ บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติจังหวัดอุบลราชธานี”

สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ.

สถานที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลาจบการสัมภาษณ์ เวลา.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติจังหวัดอุบลราชธานี
2. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้ได้แก่ ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ภาคประชาชน หน่วยงานภาคีภาครัฐ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) พัฒนาชุมชนอำเภอและเจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
3. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 4 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรเป้าหมาย
 - ส่วนที่ 2 คือ บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติ
 - ส่วนที่ 3 คือ ปัญหาการการดำเนินงานขยายโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชบัญญัติ
 - ส่วนที่ 4 คือ ข้อเสนอแนะ
4. แบบสอบถามชุดนี้จะเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้า คำตอบของท่านมีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง ผู้ศึกษาวิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับโดยมิให้กระทบกระเทือนต่อท่าน ดังนั้น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ต่อท่านกรุณาอ่านข้อคำถามแล้วตอบคำถามทุกข้อตามที่ท่านเห็นว่าเป็นจริง ข้อมูลที่ได้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่า ตอบแบบสอบถามฉบับนี้
และสละเวลาอันมีค่าในการร่วมสนทนา

นางชญชนก สิทธิสาร

นักศึกษาปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ เอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1. ชื่อ นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี.....
- 2. ที่อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
- 3. อาชีพตำแหน่งปัจจุบัน.....
- 4. ประวัติการทำงาน
.....
.....
.....
- 5.อาชีพก่อนเข้ารับตำแหน่ง (กองทุนหมู่บ้าน).....ระยะเวลา.....ปี
- 6. เคยทำงานภาคประชาสังคมมาก่อนหรือไม่อย่างไร?
.....
.....
.....
- 7.ครอบครัวหรือญาติเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นหรือไม่.....มีความสัมพันธ์.....
เป็น.....สังกัดหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 บทบาทประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ

- 2.1 ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ กับหมู่บ้าน และชุมชน เช่นมีการประชุม การสร้างขบวนการ ที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือไม่อย่างไร ?
.....
.....
.....
- 2.2 ด้านบทบาทหน้าที่ประธานกองทุนฯ ในการรับผิดชอบที่ผ่านมากับกองทุนหมู่บ้านและเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน กับหน่วยงานใดบ้าง ?
.....
.....
.....

**3. ปัญหาการการนำนโยบายโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทาง
ประหารัฐไปปฏิบัติ**

3.1 ด้านขบวนการ วิธีการ เสนอของงบประมาณ โครงการระยะเวลา กรอบการพิจารณาโครงการ
ด้านเอกสาร ด้านการสร้างความเข้าใจ หรือมีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง ?

.....
.....
.....
.....
.....

3.2 ด้านการนำงบประมาณไปใช้มีปัญหาหรือไม่อย่างไรบ้าง ?

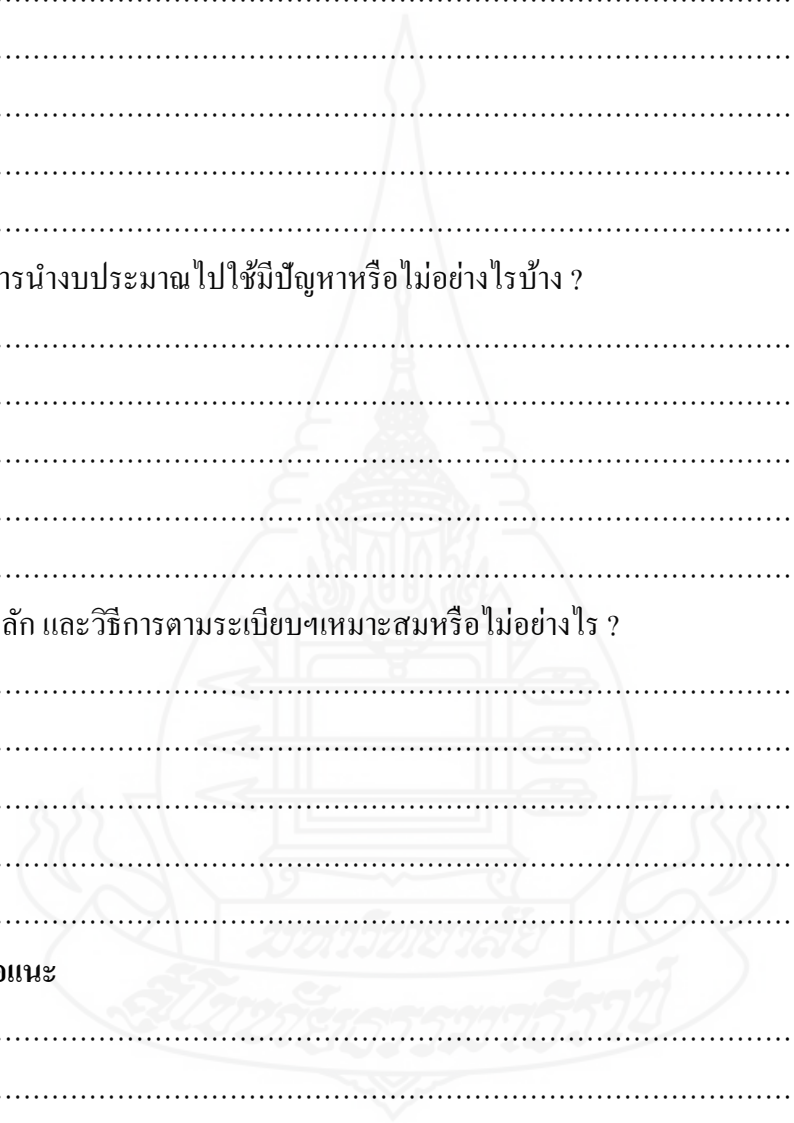
.....
.....
.....
.....
.....

3.3 ด้านหลัก และวิธีการตามระเบียบฯเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ?

.....
.....
.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อบุคคลที่ไปสัมภาษณ์

รายชื่อบุคคลที่ไปสัมภาษณ์

1. นายวชิรวิทย์ กิ่งวรรณ ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอโขงเจียม
2. นายทองพูล มอบหมาย ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอสิรินธร
3. นายสฤณี โนนใหญ่ ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอเชียงโน
4. นายบัวแดง นารีรัตน์ ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอคอนมดแดง
5. นายมังกร มานะสี ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอศรีเมืองใหม่
6. นายเฉลิมศักดิ์ สุภักษ์ ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอม่วงสามสิบ
7. นายบุญเลื่อน ชนะมี ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลอำเภอทุ่งศรีอุดม
8. นายสมพงษ์ คำพันธ์ ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอเหล่าเสือโก้ก
9. นายอรุโณทัย จันทวิสุข นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการอำเภอตระการพืชผล
10. นางศิริพร ค้วงทอง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการอำเภอภูค้ำข่า
11. นายอัศวพงษ์ ขุนหอม ผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารออมสิน
12. นางสาวอัญชลี แซ่ลก พนักงานธุรการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์(ชกส.)
13. นางพรพิมล เจริญสกุลทรัพย์ พนักงานพัฒนากองทุนหมู่บ้าน
14. นายสุรพล สิงห์จันทร์ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านอำเภอม่วงสามสิบ
15. นายสายตา สีนวน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านอำเภอบุญศรี
16. นายชาติ ส่งศรี สมาชิกกองทุนหมู่บ้านอำเภอทุ่งศรีอุดม
17. นายบุญมี จิตธรรม สมาชิกกองทุนหมู่บ้านอำเภอโขงเจียม
18. นายคำภา กัญญา สมาชิกกองทุนหมู่บ้านอำเภอนาจะหลวย

ภาคผนวก ค

ภาพประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

ภาพแสดงการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคีเครือข่ายภาคประชาชน

ภาคผนวก ง
แบบฟอร์มขั้นตอนการเสนอของงบประมาณ

ขั้นตอนการเสนอของบประมาณพบว่าประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินการประชุมประชาคมเพื่อแจ้งหมู่บ้านและชุมชน โดยจัดทำแบบคำขอรับสนับสนุนงบประมาณ โดยมีเอกสารประกอบและหลักเกณฑ์ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยชื่อกองทุน รหัสกองทุน สถานที่ตั้งกองทุน มติที่ประชุมสมาชิกในการดำเนินโครงการเมื่อวันที่....เดือน....พศ....และคณะกรรมการ 9- 15 คน ประกอบด้วยใครบ้าง

ส่วนที่ 2 คุณสมบัติหลักเกณฑ์ในการขอรับการจัดสรรงบประมาณโดยเน้นประการสำคัญสองประการคือ

2.1 ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้ว

2.2 ต้องได้รับเพิ่มทุนระยะที่ 3 แล้ว หรือกรณีที่ไม่ได้รับต้องได้เข้าร่วมโครงการ

ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

ส่วนที่ 3 เอกสารประกอบการขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ

3.1 แบบคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ (อคป.01)

3.2 แบบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสมาชิก (อคป.02)

3.3 แบบบันทึกรายงานการประชุมสมาชิก (อคป.03)

3.4 สำเนาทะเบียนนิติบุคคล

3.5 สำเนางบการเงินปีที่ผ่านมาคือปี พ.ศ. 2558

3.6 สำเนานบันทึกการประชุม/คำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชี

ส่วนที่ 4 แผนการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน

4.1 การขยายการรับสมัครสมาชิก

4.2 การออมเงิน เพื่อประกันความเสี่ยง การสร้างวินัยทางการเงิน(มีวิธีการ

อย่างไร)

4.3 การสร้างระบบสวัสดิภาพและสวัสดิการ(มีวิธีการอย่างไร)

ส่วนที่ 5 โครงการและงบประมาณ

- โครงการที่ 1 ชื่อโครงการอะไร.....งบประมาณ.....บาท

- โครงการที่ 2 ชื่อโครงการอะไร.....งบประมาณ.....บาท

รายละเอียดโครงการจะต้องดำเนินการตามเอกสารตามแนวทางการดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐดังนี้

แบบฟอร์มโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ

แบบอคป. 01	คำขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ
แบบอคป. 02	รายงานการประชุมสมาชิก
แบบอคป. 03	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสมาชิก
แบบอคป. 04	หนังสือนำส่งโครงการ
แบบอคป. 05	การพิจารณาความพร้อมของโครงการ
แบบอคป. 06	รายงานการประชุมเพื่อแก้ไข ปรับปรุง โครงการ
แบบอคป. 07	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสมาชิก เพื่อแก้ไข ปรับปรุง โครงการ
แบบอคป. 08	หนังสือนำส่งเพื่อแก้ไข ปรับปรุง โครงการ
แบบอคป. 09	บันทึกรายงานการประชุมสมาชิกเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงการ
แบบอคป. 10	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสมาชิกเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงการ
แบบอคป. 11	หนังสือนำส่งเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงการ
แบบอคป. 12	ขอเปิดบัญชีประชารัฐ
แบบอคป. 13	ขอเบิกจ่ายเงินงบประมาณโครงการ
แบบอคป. 14	แจ้งบัญชีประชารัฐเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ
แบบอคป. 15	ใบสืบราคา เสนอราคา
แบบอคป. 16	ใบสำคัญรับเงิน
แบบอคป. 17	แผนการใช้จ่ายเงิน
แบบอคป. 18	การตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง
แบบอคป. 19	รายงานการพิจารณาความพร้อมความเห็นของคณะทำงานดำเนินงานโครงการ
แบบอคป. 20	รายงานการพิจารณาความพร้อมความเห็นของคณะอนุกรรมการดำเนินโครงการ
แบบอคป. 21	รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ
แบบอคป. 22	รายงานผลการดำเนินงานโครงการ
แบบอคป. 23	ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เมื่อครบ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี

จากข้อสังเกตของผู้ทำการวิจัยในการเสนอของบประมาณ โครงการพบว่าประชาชนกองทุน เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในการดำเนินการเช่นการเสนอโครงการ การคัดเลือก โครงการในเบื้องต้นอีกทั้งเป็นผู้มีอำนาจในพื้นที่ที่สามารถเสนอข้อคิดเห็น

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางรัชชนก สิทธิสาร
วัน เดือน ปีเกิด	1 ธันวาคม 2512
สถานที่เกิด	อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2548
สถานที่ทำงาน	สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	พนักงานพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน

